

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sofia Riihimäki

Isien kokemus vertaistuesta

Opinnäytetyö
Kevät 2023
Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi

Tekijä: Sofia Riihimäki

Työn nimi: Isien kokemus vertaistuesta

Ohjaaja: Pia-Christine Sainio

Vuosi: 2023

Sivumäärä: 59

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön tavoitteena on ollut tuottaa tietoa isien kokemuksesta vertaistuesta ja isien ajatuksista vertaistuesta. Tarkoituksena oli tuoda esiin isejä vertaistuen käyttäjinä. Opinnäytetyö sai innostuksen perhevapaaudistuksesta ja siitä ennustuksesta, että isien vertaistuen tarve saattaa kasvaa jatkossa.

Tutkimusjoukkona on Etelä-Pohjanmaalla asuvat isät. Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tutkimuksena ja tutkimusosuus on toteutettu kolmiosaisella sähköisellä kyselylomakkeella. Lomake jaettiin 20 Etelä-Pohjanmaalaiseen ryhmään Facebookissa. Kyselyn ensimmäinen osio oli tarkoitettu vertaisryhmässä käyneille isille, toiseen ja kolmanteen osioon pystyivät vastaamaan myös isät, jotka eivät ole käyneet vertaisryhmässä. Ainoastaan yksi kysymys oli pakollinen, joten vastauksia tuli 13–25 kysymystä kohden. Vastaukset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tulokset on esitelty sanallisesti ja graafisesti.

Tuloksissa isät olivat eniten osallistuneet avoimeen ryhmään, ja monella oli ollut jokin uusi tilanne, elämänmuutos tai kriisi, kun he osallistuivat vertaistukiryhmään. Opinnäytetyössä tehdyssä vertaistuen katsauksessa ei Etelä-Pohjanmaan alueelta löytynyt paljonkaan vertaisryhmiä isille, vaikka moni vastanneista koki, että he hyötyisivät nykyisessä elämäntilanteessaan vertaistuesta. Yli puolet vastaajista eivät kuitenkaan olleet etsineet tietoa lähialueilla tai verkossa järjestettävästä vertaistuesta, joka on miestyössä tunnettu ongelma.

¹ Asiasanat: Isien vertaistuki, Vertaisryhmät, Kokemus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Social Services

Author: Sofia Riihimäki

Title of thesis: Fathers experiences of peer support

Supervisor: Pia-Christine Sainio

Year: 2023

Number of pages: 59

Number of appendices: 1

The aim of the thesis was to produce information on the experience of fathers in peer support and fathers' thoughts on peer support. The aim was to highlight fathers as peer support users. The thesis was inspired by the parental leave reform and the prediction that the need for peer support for fathers may increase in the future.

The research group consisted of fathers living in the southern Ostrobothnia. The thesis was qualitative research, and the research part was carried out as a three-part electronic questionnaire. The form was distributed to 20 South Ostrobothnia local groups in Facebook. The first part of the survey was intended for fathers who have been in a peer group, the second and third sections were also for fathers who have not been in a peer group. Only one question was mandatory, thus questions had 13 to 25 answers. Open questions were analyzed with material-based content analysis and questions with ready-made responses have been analyzed in a percentage way. The results were presented in written form and statistically.

According to the results, fathers had the highest participation in the open peer support groups. Many had had a new situation, a change in life or a crisis when they participated in the peer support group. The peer support review in the thesis did not find many peer groups for fathers in the region of Southern Ostrobothnia, although several of the respondents felt that they would benefit from peer support in their present life situation. However, more than half had not looked for information about peer support in nearby areas or online, which is an issue known for male work.

¹ Keywords: Fathers peer support, Peer support groups, Experience

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkuuettelo	6
1 JOHDANTO	7
2 PERHE JA ERILAISET PERHEKÄSITYKSET	9
2.1 Familistinen perhekäsitys	9
2.2 Individualistinen perhekäsitys	10
2.3 Funktionalistinen perhekäsitys	11
3 VANHEMMUUS	12
3.1 Vanhemmuuden taidot	12
3.2 Vanhemmuuden roolimutos	12
3.3 Riittävän hyvä vanhemmuus	13
4 NÄKÖKULMIA ISYYTEEN	14
4.1 Isyyden käsite	14
4.2 Isyys eri aikakausina	14
4.3 Kiintymyssuhde	15
4.3.1 Vierastilanne-menetelmä	17
4.3.2 Miehen ja naisen rooli kiintymyssuhteessa	17
4.3.3 Lapsen ja isän kiintymyssuhde	18
5 ISÄT PERHEVAPAIEN KÄYTTÄJINÄ	19
5.1 Isät vapaiden käyttäjinä tilastoissa	19
5.2 Syitä perhevapaiden käyttämättä jättämiselle	19
5.3 Isien perusteluja perhevapaiden käyttämiselle	20
5.4 Valtion tuki perhevapaiden käytölle	21
6 VERTAISTUKI JA VERTAISRYHMÄT ETELÄ-POHJANMAALLA	22
6.1 Vertaistoiminta	22

6.2	Vertaisryhmien muotoja.....	23
6.3	Miesten vertaistuki.....	25
6.4	Isien vertaistukiryhmät Etelä-Pohjanmaalla ja verkossa.....	25
6.5	Molemmille vanhemmille tarkoitettut ryhmät Etelä-Pohjanmaalla ja verkossa	26
7	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA ETENEMINEN	28
7.1	Tutkimuskysymykset ja tutkimusongelma	28
7.2	Laadullinen tutkimus.....	28
7.3	Opinnäytetyön vaiheet.....	29
7.4	Tutkimuksen eettisyys	32
7.5	Tutkimuksen luotettavuus.....	32
8	TUTKIMUSTULOKSET	34
8.1	Vertaisryhmiin osallistuneiden isien kokemuksia.....	34
8.2	Isien ajatuksia vertaistuesta	39
8.3	Isien ajatuksia vertaistuen tarjonnan kanavista ja omasta vertaistuen tarpeesta	42
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	45
10	POHDINTA.....	47
10.1	Opinnäytetyö	47
10.2	Kyselylomake	47
10.3	Jatkotutkimus	48
	LÄHTEET	49
	LIITTEET	56

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuva 1 Vertaisryhmän muoto.....	35
Kuva 2 Vertaistuen tarjonta.....	43
Kuva 3 Vertaistuen tarve.....	44

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihepiiri käsittelee perheeseen liittyviä eri osa-alueita. Ilman tietoa ja ymmärrystä perheestä, isyyden kehittymisestä ja historiasta ei voida ymmärtää isien osallisuutta nykyvanhemmuudessa. Nykyvanhemmuuden kautta pääsemme myös isien vertaistukeen, joka on tällä hetkellä, ajankohtaista esimerkiksi eri tahojen kannanottojen ja perhevapaiden uudistumisen myötä. Perhevapaaudistus oli myös innoittajana tämän opinnäytetyön tekemiseen. Perhevapaaudistuksen myötä, sekä esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön kannanoton vuoksi, isien tarve vertaistuelle saattaa kasvaa jatkossa (Sarkkinen ym., 2021). Maunula (2020) korostaa, että korona-aika on lisännyt painetta yksin pärjäämiseen. Hänen mukaansa juuri nyt kaivattaisiin enemmän kuin koskaan yhteisiä kohtaamispaikkoja ja mahdollisuuksia tavata muita vanhempia. Sulut ja rajoitteet ovat alkaneet jäämään koronan jälkeen pois ja maailma on uudelleen avautunut. Ihmiset ovat olleet pitkään yksin kotona ja vältelleet sosiaalisia kontakteja, joten nyt tarvittaisiin enemmän kuin koskaan paikkoja, joissa sosiaalisoitua. Enää ei tarvitse jäädä yksin tai pärjätä yksin.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä kartoitusta siitä, millaiseksi eteläpohjalaiset isät kokevat saamansa vertaistuen. Tavoitteena on tuottaa tietoa isien kokemuksista ja ajatuksista vertaistukeen liittyen. Vaikka opinnäytetyö sai innoituksen perhevapaiden uudistumisesta ei kyselyssä kuitenkaan olla keskitytty perhevapaisiin, koska muutaman kuukauden sisällä suuria muutoksia tuskin on vielä tullut perhevapaaudistuksen ja vertaistuen käytön välillä. Opinnäytetyön tavoitteisiin on pyritty sähköisellä kolmiosaisella kyselylomakkeella. Ensimmäinen osio perustuu isien kokemukseen vertaistuesta, toinen osio perustuu isien ajatuksiin vertaistuesta ja kolmasosio perustuu siihen, mitä kautta isät haluaisivat saada tietoa vertaistuesta. Toiseen ja kolmanteen osioon ovat pystyneet vastaamaan myös isät, jotka eivät ole aiemmin osallistuneet vertaistukiryhmään. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten isät kokevat saamansa vertaistuen?
2. Millaisia ajatuksia iseillä on vertaistuesta, sen tarpeellisuudesta ja ajankohdasta?
3. Mitä kautta isät haluavat tietoa vertaistuesta?

Opinnäytetyö etenee laajemmasta aihepiiristä yksilöityneempään. Teorioita on myös peilattu nykyaikaan, koska vaikka osa käsitteistä ja teorioista on vanhoja, voidaan ne edelleen huomata

myös nyky-yhteiskunnassa. Isyyteen päästään perheen ja vanhemmuuden kautta. Teoriaan sisältyy myös historiaa, sillä nykyinen isyys voidaan ymmärtää vain menneisyyden kautta. Opinnäytetyötä varten on myös tehty katsaus Etelä-Pohjanmaan alueella tarjolla olevista vertaistukiryhmistä isille ja molemmille vanhemmille. Lisäksi käsitellään myös vertaistukea ja sen muotoja, koska ne ovat olennainen osa opinnäytetyön aiheelle. Opinnäytetyön lopussa esitellään tutkimuksen toteutus, tulokset ja johtopäätökset.

2 PERHE JA ERILAISET PERHEKÄSITYKSET

Pylkkäsen (2008, s. 71–73) mukaan Suomessa on nykyään neutraali perheoikeus eli Suomen lainsäädäntö ei pidä perhettä instituutiona eikä luo pakkoa tai anna tukea perheen yhteisyydelle tai lojaalisuudelle. Pylkkäsen mukaan Saksassa ja Italiassa määritelty perhe saa perustuslaillisen suojan, mutta Suomessa tätäkään ei ole. Oikeuden määrittely perheestä näkyy erilaisilla oikeudellisilla vaikutuksilla eri elämäntapoja ja suhteita kohtaan, mutta lakiin pohjautuen perhettä ei kuitenkaan voi yksiselitteisesti määrittää (Pylkkänen, 2008, s. 71). Tilastokeskuksen (i.a.) määritelmän mukaan perhe on yhdessä avio- tai avoliitossa asuvat ja heidän lapsensa, yksi vanhempi lasten kanssa sekä avio- tai avoliitossa asuvat, joilla ei ole lapsia. Määritelmän mukaan perhe voi muodostua enintään kahdesta sukupolvesta nuorimmasta laskien jolloin, jos samassa taloudessa asuu isovanhempi, vanhempi ja lapsi niin perheen muodostavat lapsi ja vanhempi ja isovanhempi jää määrittelyn mukaan perheen ulkopuolelle. Kuitenkaan yhdessä asuvat sisarukset eivät voi muodostaa perhettä. Asuntoloissa asuvat kuuluvat myös perheeseen, mutta laitoksissa asuvat eivät. Aiemmin määritelmään kuuluivat myös parisuhteensa rekisteröineet, mutta nykyään saman sukupuoliset parit saavat solmia avioliiton eikä parisuhteen rekisteröinti ole enää mahdollista (Suomi.fi, 2023). Ijäksen (2009, s. 13–17) määritelmän mukaan perheessä on kahden sukupolven edustajia eli aikuisia ja alle 18-vuotiaita lapsia. Ijäs kuitenkin korostaa, että ihmisillä on erilaisia käsityksiä siitä, ketä perheeseen kuuluu. Toisille kissakin on osa perhettä.

2.1 Familistinen perhekäsitys

Familismi on perhemyönteisyyttä (Jallinoja, 2006, s. 24–26). Arjessa familismi näkyy sellaisina käytänteinä ja poliittisina päätösinä, jotka korostavat perheen merkitystä ja vastuuta (Mankki, 2013). Jallinojan (2006, s. 131) mukaan tällaisia moderneja familistisia esimerkkejä ovat päivähoito, isyysvapaa ja toimitahojen yhteistoiminta eli ajatus siitä, että koko kylä kasvattaa. Jallinojan mukaan tämä on näyttäytynyt esimerkiksi niin, että ennen vaadittiin kattavaa päivähoitojärjestelmää, mutta modernin familismin myötä alettiin vaatia laadukasta päivähoitojärjestelmää ja kansalaisten puheenvuorossa ansioäideistä 50 % ja kotiäideistä 50 % käytti puhevaltaansa laatua vaatiessaan. Jallinojan mukaan isät eivät kuitenkaan käyttäneet puheenvuoroja, kun keskusteltiin isyyslomasta vaan isyysloma oli politikkojen, järjestöjen, tutkijoiden ja virkamiesten panostuksesta syntynyt etu. Danielsbackan ja Tanskasen (2021, s. 309–311) mukaan

1900-luvun lopulla ennustettiin yksilöllistymisen vaikuttavan myös ylisukupolvisiin suhteisiin, mutta näin ei ole kuitenkaan tapahtunut Pohjoismaissa. 2000-luvun Suomessa ylisukupolviset suhteet ovat edelleen tiiviit, vaikka perhesuhteiden ennustettiin kaventuvan ja niiden merkityksen vähenevän, koska lapset ovat nykyään enemmän päivähoitossa kuin isovanhemmilla hoidossa. Vaikka kolmen sukupolven yhdessä asuminen on nykyään harvinaista Suomessa, ei isovanhempien merkitys lastenlasten elämässä ole kuitenkaan vähentynyt.

2.2 Individualistinen perhekäsitys

Individualistisuus tarkoittaa maailmankatsomusta, jossa yksilöitä arvostetaan yhteisön sijasta (Kielitoimiston sanakirja, 2022). Rauhalammen (2018) mukaan Suomi sijoittuu individualististen arvojen maihin hyvin selkeästi. Hän kuitenkin tuo esiin, että individualismi tarkoittaa, että ihmisten odotetaan pitävän huolta itsestään ja perheestään. Tämä määritelmä eroaa hieman Kielitoimiston sanakirjan määritelmästä. Jallinojan (2006, s. 268–274) mukaan individualistinen kulttuuri johtuu kaupungistumisesta ja markkinatalouden noususta. Tämä johtuu siitä, että yhteiskunnan kaupunkistuessa ihmiset eivät halua kohdentaa energiaansa pieneen piiriin, koska elämä perheen ulkopuolella tyydyttää henkilökohtaisia etuja ja mieltymyksiä. Markkinatalous taas vaatii oman edun tavoittelua, joten yhteisöllisyyteen ei voi pyrkiä. Ijäksen (2009, s. 121–125) mukaan suomalaisten arvoihin kuuluu pyrkimys itsenäisyyteen ja vapautteen, jotka ovat individualistisia arvoja.

Kelola (2022) haastattelee artikkelissaan sosiaalipolitiikan professori Heikki Ervastia, joka on ollut tekemässä suomalaisten arvotutkimusta vuodesta 2002 lähtien. Ervastin mukaan suomalaisten arvot ovat alkaneet pehmenemään ja esimerkiksi erilaisuutta hyväksytään aiempaa herkemmin ja heikommassa asemassa huolehtiminen on suomalaisille tärkeää. Törrösen (2012, s. 111–117) mukaan perheet ovat yksilöllisten ja yhteisöllisten arvojen ristivedossa. Danielsbackan ja Tanskasen (2021, s. 309–311) mukaan Pohjoismaissa autetaan kuitenkin paljon sukulaisia hyvinvointivaltio statuksesta huolimatta. Heidän mukaansa se johtuu siitä, että hyvinvointivaltio vapauttaa ihmisiä auttamaan läheisiään sen verran, kun he itse pystyvät olemassa olevien resurssiensa rajoissa. Kun auttaminen ei ole pakko, siitä ei muodostu taakkaa. Jokisen (2014, s. 167–170) mukaan nyky maailman yhteiskunnallistuminen tapahtuu

yksilöllistymisen kautta, mutta romuttaa samalla toimintakyvyn perheiden kaltaisissa pieninstituuutioissa.

2.3 Funktionalistinen perhekäsitys

Funktionalistinen perhekäsitys on Talcott Parsonsien 1950-luvulla kehittämä teoria, johon kirjallisuudessa viitatuilla kirjoittajilla on perustaneet tietonsa. Bergin (2012) mukaan funktionalistisessa perhekäsityksessä on kaksi päätehtävää, jotka ovat lasten sosiaalistaminen yhteiskunnan jäseniksi ja aikuisten persoonallisuuden vakauttaminen niin, että he kykenevät toimimaan yhteiskunnassa. Hänen mukaansa funktionalistisessa perhekäsityksessä vanhemmat edustavat turvaa ja auktoriteettia ja sisarukset edustavat vertaisryhmiä ja ikätovereita. Salmisen (2017, s. 151–153) mukaan perhekäsityksen teorian keskiössä on ajatus siitä, että mikään muu kuin perhe ei voi huolehtia saman aikaisesti lapsen sosialisatiosta, perheen jäsenten emotionaalisesta tuesta ja emotionaalisten tarpeiden tyydyttämisestä. Jallinojan (2014, s. 20–28) mukaan maailman kehittyessä enemmän tehtäviä on jaettu instituutioille, jotka ovat erikoistuneet tiettyyn asiaan kuten tuotanto, sairaanhoito ja opetus. Kun erityisalaja jaetaan jää perheelle kaksi keskeistä tehtävää, joista tärkein on lasten sosialisatio, toinen tehtävä on aikuisten persoonallisuuden vakauden takaaminen. Parsonin mukaan kukaan muu kuin perhe ei voi yhtä hyvin huolehtia lapsen sosialisatiosta, joten se on jäänyt perheen tehtäväksi.

3 VANHEMMUUS

Lasten kannustavaan kasvatukseen rohkaistaan Suomessa (Lastensuojelu.info, i.a.). Vanhemmat kannustavat, tukevat ja ohjaavat lasta sekä ovat vahvasti mukana lapsen arjessa ja elämässä. Malatyn (2018, s.81–82) mukaan nykyään lasten pääasiallinen hankkimissyys on tunnesyyt, jotka tuovat yhteenkuuluvuutta, jatkuvuutta ja turvallisuuden tunnetta elämään. Vanhemmuutta harkitaan nykyään tarkemmin ja mietitään aiempaa tarkemmin omaa elämäntilannetta ja mahdollisia riskejä lapselle ja vanhemmuudelle (Malaty, 2018, s. 83–84).

3.1 Vanhemmuuden taidot

Vanhemmuus vaatii paljon erilaisia taitoja kuten tunne- ja vuorovaikutustaidot, arjen taidot, ongelmanratkaisutaidot, stressin hallintataidot ja rauhoittumisen taidot (Mieli, 2022). Mieli-sivustolla muistutetaan, että vanhemmuus ei ole suorittamista eikä sen tarvitse ole täydellistä. Riittävän hyvä vanhemmuus on täysin riittävää. Oman asuinpaikkakuntansa sivuilta löytää myös varmasti erilaisia tukipalveluita omaan vanhemmuuteen, matalalla kynnyksellä voi keskustella myös oman lapsen mahdollisten varhaiskasvatus ryhmän aikuisten kanssa. Mannerheimin lastensuojeluliiton (2019) mukaan vanhemmuuden myötä ihminen ymmärtää myös paremmin oman lapsuutensa merkityksen. Trogenin (2021, s. 30–33) mukaan vanhemman on tärkeää tunnistaa myös oma vanhemmuuden identiteettinsä ja arvonsa, jotta vanhemmuus on johdonmukaista ja positiivista lasta kohtaan. Oman vanhemmuuden identiteetin ja arvojen tunteminen auttaa myös selkiyttämään kuvaa siitä, millainen vanhempi haluaa olla lapselle. Lapsiasiavaltuutetun mukaan tällä hetkellä tarvitaan tukea etenkin nuorten elämäntilanteiden hallintaan taitoihin (Pekkarinen & Miettinen, 2021).

3.2 Vanhemmuuden roolimuuotos

Naiselle siirtyminen vanhemmuuteen on usein selkeämpää raskauden vuoksi (Ensi- ja Turvakotien liitto, i.a.). Nainen, äiti näkee ja tuntee muutokset kehossaan ja usein raskauden edetessä alkaa esimerkiksi naisen pesänrakennus vietti, jolloin koti fyysisesti valmistellaan uuteen tulokkaaseen (Brockman, 2011). Miehelle roolimuuotos voi olla hankalampaa, sillä mies näkee vain vierestä raskauden ja pääsee raskauteen mukaan sen verran kuin kumppani antaa tai oma kiinnostus riittää. Ensi- ja Turvakotien liitto (i.a.) on listannut, että miehen on

hankalampi valmistua roolimuuтокseen, jos taustalla on kielteisiä kokemuksia omasta lapsuudenperheestä, isähahmo puuttuu, elämäntilanne on vaikea tai mies ei saa tarpeeksi tukea isyyteen. Kaikilla ei välttämättä ole läheisiä tai ystäviä, joilla on lapsia tai jotka voisivat antaa neuvoa ja tukea tulevaan isyyteen. Vanhempien ihmisten isyys taas on voinut olla niin erilaista ja vähemmän merkityksellistä kuin mitä nykyisyydeltä odotetaan, että neuvot eivät enää ole ajankohtaisia. Tässäkin siis vertaisryhmät ovat hyvä apu, jossa valmistautua isyyteen ja mukautua roolimuuтокseen.

3.3 Riittävän hyvä vanhemmuus

Riittävän hyvää vanhemmuutta on hankala määritellä, koska jokainen vanhempi on erilainen. Purasen (i.a.) mukaan lapsen näkökulmasta riittävän hyvä vanhemmuus on lapsen fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten perustarpeiden huolehtiminen. Myös turvallinen kasvu- ja kehitysympäristö ovat tärkeitä lapselle (Puranen, i.a.). Näitä ovat esimerkiksi lapsen kohtaaminen, lohduttaminen, kuunteleminen, lepo, opettaminen, vaatetus, ruoka ja arjen rutiinit. Maunula (2022) korostaa riittävän hyvään vanhemmuuteen kuuluvan myös vanhemman huolehtiminen itsestään ja mielenterveydestään. Hyvä vanhempi huolehtii Maunulan mukaan myös omasta unestaan, ravinnosta, sosiaalisista suhteista, liikkumisesta sekä leikistä tai luovuu-desta. Maunulan mukaan vanhemman huono mielenterveys heijastuu myös lapseen, koska lapsen mielenterveys kehittyy vauvasta lähtien.

Maunula (2022) kannustaa vanhempia hakemaan vertaistukea toisistaan ja kysymään muilta vanhemmilta vinkkejä esimerkiksi arjen kiperiin tilanteisiin tai vastavuoroiseen lastenhoitoapuun. Maunula muistuttaa, että sosiaalista mediaa ei kannata pitää peilinä omalle vanhemmuudelleen, sillä sosiaalisessa mediassa jaetaan usein pelkästään arjen hyviä puolia, myös kaunisteltuna. Rusanen (2011, s. 75–80) käyttää ilmaisua vahingollinen vanhemmuus, joka viittaa tavanomaisesta poikkeavaan, jopa krooniseen vihamielisyyteen ja negatiivisuuteen lapsiaan kohtaan. Myös Rusanen tuo ilmi vain vähän aikaa sitten vallinneen lasten kurituksen ja jopa vanhempien väkivaltaisuuden lapsiaan kohtaan kasvatusmielessä. Rusanen mukaan vanhempien on hyödyllistä muistella myönteisiä asioita omasta lapsuudestaan, jotta he voisivat kohdata myös omat lapsensa myönteisessä mielessä.

4 NÄKÖKULMIA ISYYTEEN

Luvussa tarkastellaan isyyden käsitettä, kiintymyssuhdetta ja teoriaa siitä, miten isyys on vuosikymmenien aikana muuttunut ja tullut nykyiseen muotoonsa.

4.1 Isyyden käsite

Eerola ja Mykkänen (2014, s. 10–12) viittaavat teoksessaan isyystutkija Jouko Huttuseen, joka on jakanut isyyden neljään eri kategoriaan. Nämä ovat biologinen, juridinen, sosiaalinen ja psykologinen isyys. Biologinen isyys on perinteinen isyyden malli, jolla ihmiset usein määrittelevät isyyden. Yksinkertaisuudessaan biologinen isä on henkilö, joka on hedelmöittänyt lapsen. Juridinen isyys on yhteiskunnan antamat lailliset oikeudet ja velvollisuudet lasta kohtaan. Juridinen isyys syntyy isyyden tunnistamisen myötä, mikä tapahtuu joko avioliitossa automaattisesti ja muissa suhteissa usein oikeusgeneettisen tutkimuksen myötä (Isyyslaki, 11/2015). Poikkeuksena tässä adoptio. Sosiaalinen isyys tekstissä on määritelty syntyvän siitä, että asuu lapsen kanssa yhdessä, on vuorovaikutuksessa ja huolehtii. Psykologinen isyys taas syntyy tunteesta ja kiintymyksestä. Uusperheissä lapsella voi siis muilla tasoin kuin biologisesti ja juridisesti olla myös toinen isä. Uusperheen isä on usein ensisijaisesti sosiaalinen isä, mutta voi muodostaa myös psykologisen isän suhteen lapseen samanaikaisesti biologisen ja juridisen isän kanssa.

4.2 Isyys eri aikakausina

Isyyteen on viime vuosikymmeninä alettu kiinnittämään enemmän huomiota ja etenkin 1990-luvun loppupuolella isyystutkimus on noussut enemmän esille (Eräranta, 2007, s. 83). Isyys on muuttanut jo muutaman vuosikymmenen aikana muotoaan vahvasti. 2020-luvun isyys poikkeaa vahvasti esimerkiksi 1950-luvun isyydestä, vaikka aikaa ei ole kulunut edes ihmiselämän verran. Kekäle & Eerola (2014, s. 20–24) ovat määritelleet isyyden kolmelle eri isyyden aikakaudelle, joita he kutsuvat isyyden mallitarinoiksi. Ensimmäistä näistä he kutsuvat esimoderniksi isyystarinaksi, jossa piirtyy kaikkien meidän mielikuvamme, siitä millaiset isät ennen olivat. He olivat etäisiä, valtaa käyttäviä ja töissä viihtyviä perheen patriarkkoja, jotka olivat paikalla mutteivat läsnä. Lastenhoito jätettiin naisten harteille ja lapsille isä näyttäytyi kunnioitettavana, pelkoa herättävänä hahmona. Tämän jälkeen alettiin siirtymään moderniin

isyystarina, jossa isä käy töissä kodin ulkopuolella, mutta psyykinen etäisyys lasten ja isän välillä säilyy. Isän patriarkaalinen valta alkaa tässä kohtaa hajoamaan, mutta isän ja äidin erilaiset roolit silti säilyvät. Kekäle ja Eerola (2014, s. 22) viittaavat isyyden muutossuuntia tutkineeseen Merja Korhoseen, jonka mukaan näiden kahden isyyden mallitarinoita ryhdyttiin kyseenalaistamaan 70-luvulla ja 80-luvun alussa. Tähän liittyen mainitsemisen arvoista se, että lapsen kohdistuva väkivalta kiellettiin laissa vuonna 1984 (Eduskunta, 2021).

Näistä alettiin siirtymään postmoderniin isyyteen, koska etäistä, autoritaarista elättäjän roolia ei enää hyväksytty ja naiset alkoivat laajemmissa määrin siirtyä työelämään (Kekäle & Eerola, 2014, s. 20–24). Postmoderni isyystarina on nykyajan isyyttä, jossa isä osallistuu lapsen elämään, hoitoon ja kasvatukseen ja jakaa vanhemmuuden äidin kanssa. Postmodernin isyyden myötä tehtiin myös uusi isyyslaki. Hallitus vei uutta isyyslakia eteenpäin sillä entinen isyyslaki oli vuodelta 1975 eikä enää vaikuttanut istuvan nykyaikaan (Eduskunta, 2014). Uusi Isyyslaki astui voimaan 13.1.2015 ja sen voimaan astuessa vanha 1975 vuoden alkuperäinen laki kumottiin (Isyyslaki, 11/2015). Tämän jälkeen Isyyslaki on vielä muuttunut, sillä Eduskunta kumosi isyys- ja äitiyslain ja yhdisti nämä vanhemmuuslaiksi, joka tuli voimaan 1.1.2023 (Eduskunta, 2022).

4.3 Kiintymyssuhde

Kiintymyssuhde on teoria vauvan biologisesta valmiudesta muodostaa kiintymyssuhteita ja kehittää kiintymyskäyttäytymistä (Golding, 2014, s. 38). Sinkkonen (2018, s. 45–46) viittaa teoksessaan Mary Ainsworthin kiintymyssuhdeteoriaan, joita ovat turvallinen kiintymyssuhde, turvaton-välttelevä kiintymyssuhde ja turvaton-ristiriitainen kiintymyssuhde. Sinkkosen mukaan turvallinen kiintymyssuhde syntyy ennakoitavassa maailmassa, jossa kaikenlaiset tunteet ovat sallittuja. Lapsi tietää, että voi kokea myös vihaa ja pettymystä ilman hylätyksi tulemisen pelkoa. Lapsen ei tarvitse käyttää energiaa turvallisuuden tarpeeseen ja vaarojen välttämiseen, jolloin voimavarat suuntautuvat tutkimiseen, tutustumiseen ja oppimiseen. Turvallisen kiintymyssuhteen on huomattu olevan yhteydessä hyvään tiedolliseen ja sosiaaliseen kehitykseen ja lisäksi lapsi oppii käyttämään vuorovaikutuksessa niin tunnetta kuin järkeäkin.

Turvaton-välttelevä tai lyhyemmin välttelevä kiintymyssuhde syntyy siitä, että lapsi joutuu selviytyä hankalista tunteista yksin ja aikuiset eivät kestä lapsen tunnekuohuja (Sinkkonen,

2018, s. 45–46). Välttelevästi kiintynyt lapsi oppii tukahduttamaan voimakkaat tunteet, jotta aikuiset eivät jättäisi häntä yksin, jolloin kosketus kielteisiin tunteisiin saattaa kadota. Välttelevä kiintymyssuhde johtaa altruismiin, muista ihmisistä huolehtimiseen ja lapsi saa paljon kehuja muilta aikuisilta käyttäytymisestään esimerkiksi koulussa. Tällöin syntyy niin sanottu reipas, helppo lapsi, josta murehtimiseen vanhempien ei tarvitse käyttää aikaa, vaikka tosiasiallisesti pinnan alla kuohuu.

Turvaton-ristiriitainen eli ambivalentti kiintymyssuhde syntyy siitä, että aikuisen tunnereaktiot ovat epäjohdonmukaisia ja ailahtelevia (Sinkkonen, 2018, s. 45–46). Lapsi ei koskaan tiedä saako avunpyyntö aikuisen auttamaan vai raivostumaan. Ambivalentissa kiintymyssuhteessa lapsi yrittää kiusalla ja huonolla käyttäytymisellä hakea aikuiselta reaktiota. Ambivalentti kiintymyssuhde luo negatiivisen ilmapiirin, jossa tunteet räiskyvät ja lopulta lapsi voi kehittyä vihamieliseksi hoivaajaansa kohtaan. Vaikeammassa muodossa ambivalentti ja välttelevä kiintymyssuhde näkyvät myöhemmällä iällä usein mielenterveyshäiriöinä, mutta lievissä muodoissa ambivalentti ja välttelevä kiintymyssuhde ovat lähes normatiivisia, eikä niillä ole tutkimuksissa löydetty yhteyttä mielenterveyshäiriöihin.

Lisäksi tutkimuksissa on löydetty organisoitumaton kiintymyssuhde (Sinkkonen, 2018, s. 126–127). Tällöin kiintymyssuhteelle ei löydy mitään kaavaa eikä se sovi mihinkään perinteiseen kiintymyssuhdemalliin. Lapsi voi esimerkiksi vältellä lähestyvää vanhempaa, itkeä tuntemattomien perään tai istua vanhemman sylissä ilmeettömänä. Käytös on suuntautumaton, epätäydellistä ja keskeytyvää eikä sille ole syytä. Jos lasta pahoinpitelevä vanhempi yrittää halata lasta, saattaa lapsi esimerkiksi peittää korvansa, joka ei ole normaali reaktio halaukseen. Organisoitumaton kiintymyssuhde esiintyy usein perheissä, joissa vanhempi on masentunut, lasta kaltoinkohdellaan tai taustalla on varhaislapsuudessa koettu trauma. Organisoitumaton kiintymyssuhde johtaa usein kuuloharhoihin ja dissosiativisiin oireisiin. Pahimmillaan identiteettihäiriöön, persoonallisuuden jakaantumiseen tai siihen, että aivojen tietyt osat eivät kommunikoi keskenään.

Myös vanhemman omalla lapsena muodostuneella kiintymyssuhteella on merkitystä siihen, millainen kiintymyssuhde muodostuu oman lapsen kanssa (MLL, i.a.). Negatiivisilla kokemuksilla on tapana ylisukupolvistua, jolloin myös itse voi luoda ambivalentin tai välttelevän kiintymyssuhteen omaan lapseensa. Kielteisten kokemusten kierre voidaan kuitenkin katkaista, mutta se vaatii työtä. Jos oma kiintymyssuhde vanhempiin on ollut ambivalentti tai välttelevä,

on vanhemman usein tehtävä työtä luodakseen oman lapsensa kanssa turvallinen kiintymyssuhde. Myös vanhemman lapsena kokema trauma voi johtaa organisoitumattomaan kiintymyssuhteeseen oman lapsen kanssa, joten on tärkeää työstää myös omia traumoja ja kokemuksia (Sinkkonen, 2018, s. 128–130). Apua kiintymyssuhteen vahvistamiseen ja muotoutumiseen turvalliseksi voi saada myös ammattilaisilta (MLL, i.a.).

4.3.1 Vierastilanne-menetelmä

Vierastilanne-menetelmässä on kahdeksan askelta, joissa lapsi on ensin äidin ja tutkijan kanssa, sitten äiti ja lapsi ovat kahdestaan, tuntematon liittyy seuraan, äiti jättää lapsen tuntemattoman kanssa, äiti palaa ja tuntematon lähtee, lapsi jää yksin, tuntematon palaa, äiti palaa ja tuntematon lähtee (McLeod, 2018). Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millainen kiintymyssuhde äidillä ja vuoden, puolentoista vuoden ikäisellä lapsella on (Sinkkonen, 2018, s.45–47). Vierastilanne-menetelmän on kehittänyt Mary Ainsworth 1970-luvulla (McLeod, 2018). Sinkkosen (2018, s. 45–47) mukaan turvallisesti kiintynyt lapsi protestoi äidin lähtiessä ja ilahtuu, kun äiti palaa usein haluten syliin. Välttelevästi kiintynyt lapsi ei reagoi kovinkaan näkyvästi äidin lähtiessä ja äidin palatessa lapsi lähestyy äitiä lelu kädessä, ei kuitenkaan hakien fyysistä läheisyyttä. Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi saa kiukkuisen tunnepurkauksen äidin lähteissä ja saattaa hakeutua tuntemattoman ihmisen läheisyyteen ja syliin. Sinkkosen (2018, s. 51–52) mukaan vierastilanne-menetelmä ei toimi isän kanssa, koska isän tehtävä on auttaa lasta selviytymään haastavissa ja jännittävissä tilanteissa, kun taas äidin tehtävä on lapsen rauhoittaminen ja lohduttaminen.

4.3.2 Miehen ja naisen rooli kiintymyssuhteessa

Rusasen (2011, s. 174–185) mukaan perinteisessä roolijaossa äidin rooli on olla hoivaaja ja isän rooli on olla leikkikaveri, rajojen asettaja ja toimeentulon turvaaja. Rusanen viittaa kapaleessa (2011, s. 174) Paquetteen, joka on arvioinut tyttöjen antisosiaalisen käyttäytymisen johtuvan vanhempien sukupuoliroolien häviämisestä. Hän kuitenkin korostaa, että perinteisiin rooleihin taipuminen ei ole vahvan kiintymyssuhteen syntymisen perusta, vaikka kiintymyssuhdejärjestelmästä löytyy perusteluita vanhempien roolijaolle. Roolien ollessa selkeät sen suhteen kumpi tuo enemmän turvaa ja kumpi luotettavuutta ja leikkiä on lapsen helpompi

muodostaa turvallinen kiintymyssuhde. Keltikangas-Järvinen (2012, s.173–174) tuo esiin Belskyn, Woodworthin ja Crinicin (1999) tutkimustulokset, joista käy ilmi, että perheissä, joissa on taloudellisia tai sosiaalisia vaikeuksia tai äiti on masentunut tai iän puolesta epäkypsä on äidin työssä käymisellä ja pienen lapsen päivähoidolla negatiivisia vaikutuksia vanhempien ja lapsen väliseen suhteeseen, ellei vuorovaikutussuhdetta tueta aktiivisesti. Tulosten mukaan lapsi-vanhempi-suhteen korjaaminen onnistuu näissä perheissä parhaiten kolmen ikävuoden jälkeen. Keltikangas-Järvisen mukaan näissä riskiperheissä on tärkeää lapsen varttuessa keskustella tasa-arvosta, ja siitä millaisen mallin vanhemmat antavat lapselle.

4.3.3 Lapsen ja isän kiintymyssuhde

Sinkkosen (2018, s. 50–53) mukaan lapsen ja isän välisellä kiintymyssuhteella on erilainen perusta kuin lapsella ja äidillä. Kiintymyssuhde isään perustuu enemmänkin luottavaiselle tutkimiselle kuin turvalliselle kiintymykselle. Isä on siis lapsen luotettava kumppani. Sinkkosen mukaan luotettavaan tutkimiseen kuuluu lapsen suhtautuminen avoimesti ja keskittyminen uusiin tilanteisiin, luotto kiintymiskohteen saatavilla oloon ja auttamishaluun sekä se, että vanhempi on herkkä, tukee ja antaa läheisyyttä lapsen ahdistuessa tai kiinnostuessa uudesta asiasta. Sinkkosen mukaan luotettavan kumppanuus suhteen vuoksi vierastilanne-menettelmällä ei ole mahdollista tutkia sitä mikä kiintymyssuhde lapsella on isään, vaikka menetelmä paljastaa äidin ja lapsen välisen kiintymyssuhteen.

5 ISÄT PERHEVAPAIKEN KÄYTTÄJINÄ

Perhevapaat uudistuivat 1.8.2022. Tämän myötä perhevapaat ovat tasa-arvoisemmat ja antavat kahdelle vanhemmalle oikeuden viettää enemmän aikaa lapsen kanssa kotona. Sarkkisen ym. (2021) mukaan näin voidaan kannustaa jakamaan hoivavastuuta tasaisemmin vanhempien välillä. Kolumnissaan he korostavat isien näkemistä tasavertaisena vanhempana ja isien huomioon ottamista paremmin jo raskausaikana esimerkiksi neuvoloissa. Edelleen äiti nähdään usein ensisijaisena huoltajana ja vanhempana.

5.1 Isät vapaiden käyttäjinä tilastoissa

Tilastokeskuksen (2022) mukaan vanhempainpäivärahaa sai 60 710 isää vuonna 2021. Vanhempainpäiväraha päivien käytöstä isien osuus oli 11,1 % ja vanhempainpäivärahoista isien osuus oli 42 % (THL, i.a.). Tilastokeskuksen (2022) mukaan vuonna 2010 vanhempainpäiväraha päivien miesten käytön osuus oli 7 % ja vuonna 2000 4 %. Luvut ovat siis olleet kasvussa. Vuonna 2016 syntyneiden lasten isistä neljännes käytti kaikki isyyysvapaapäivänsä, mutta vastaavasti neljännes ei käyttänyt vapaita ollenkaan. 76 % isistä käytti vähintään yhden päällekkäisen päivän isyyysvapaata äidin kanssa samaan aikaan. Saarikallio-Torpin & Miettisen (2021) mukaan vuoden 2013 perhevapaaudistus kasvatti isien vapaiden käyttöä jokaisessa väestöryhmässä, etenkin matalapalkkaisten isien keskuudessa. 2013 uudistuksen jälkeen matalapalkkaisten isien osuus kasvoi lähes kaksinkertaiseksi. Myös pelkän perusasteen koulutuksen käyneiden isien vapaiden käytön määrä kasvoi huomattavasti. Korkeasti koulutetut isät käyttävät vapaita edelleen eniten, mutta uudistukset ovat kasvattaneet huomattavasti myös muiden tulo- ja koulutusryhmien isyysvapaiden käyttöä. Tilastokeskuksen (2022) mukaan vuoden 2022 perhevapaaudistuksen odotetaan tekevän samoin.

5.2 Syitä perhevapaiden käyttämättä jättämiselle

Iso osa isistä sosioekonomiseen taustaan katsomatta käyttää isyysvapaata lapsen syntymän yhteydessä (Närvi, 2018). Pidempää izeille tarkoitettua vanhempainvapaata ei kuitenkaan käytetä yhtä ahkerasti, varsinkaan alemmissa sosioekonomisissa luokissa. Yleisin syy pidempien vapaiden käyttämättä jättämiselle on taloudelliset syyt. Yksi keskeisimpiä tekijöitä on myös se, että äidillä ei ole työpaikkaa tai työsuhde päättyy perhevapaiden aikana. Tällöin

ei ole taloudellisesti mahdollista molempien vanhempien olla kotona. Närvi viittaa Eydeliin ja Rostgaardiin (2015) jotka ovat tunnistaneeet yleisimmiksi esteiksi taloudelliset syyt, sukupuolten välisen työnjaon perinteet sekä työpaikkojen asenteet ja käytännöt. Taloudellisia syitä vaioittavat myös tilastotiedot (Itla, i.a.). Esimerkiksi vuonna 2021 121 800 lasta eli noin 12 % eli pienituloisissa perheissä. Toimeentulotukea sai 9,4 %. Vinbergin (2022) mukaan tämä tarkoittaa, että hyvinvointivaltiossa elää yli 100 000 lasta, joilla on pulaa ruoasta, vaatteista, harrastuksista ja elämiseen tarvittavista perusasioista. Duunitorin (2022) artikkelin mukaan miesvaltaisilla aloilla suhtaudutaan jyrkemmin isien pitämiin vanhempainvapaisiin. Tilastokeskuksen (2022) mukaan isien yleisimmät ammatit olivat vuonna 2020 kuorma-auton ja muiden erityisautojen kuljettajat, talonrakentajat ja myyntiedustajat, joista kolme ensimmäistä ainakin yleisesti ovat miesvaltaisia aloja. Syynä jyrkempään suhtautumiseen on usein hoitovastuuta koskevat konservatiiviset näkemykset, haluttomuus palkata sijaista ja se, että isejä ei työpaikoilla yleisesti kannusteta jäämään vanhempainvapaalle (Duunitori, 2022). Suomalaiset isät käyttävät vähiten vanhempainvapaita pohjoismaisessa vertailussa, sillä viidesosa ei niitä käytä lainkaan (THL, i.a.). Aulasmaan (2017) mukaan yksi syy on myös se, että vanhempainvapaa mielletään edelleen äidin vapaaksi, vaikka se on suunnattu molemmille vanhemmille. Lisäksi vanhemmilla on omat käsityksensä omista rooleistaan. Isä ajattelee edelleen olevansa elättäjä ja äiti hoivaaja, vaikka tutkimuksissa on selvitetty, että isät eivät odota äidin olevan hoivaaja vaan ovat valmiita jakamaan hoivavastuun. Vastaavasti äidit eivät odota isän olevan perheen elättäjiä, vaan ovat valmiit jakamaan taloudellisen vastuun. Hän nostaa myös esiin miesten epävarmuuden jäädä yksin lapsen kanssa kotiin. Isät saattavat pitää äitiä ensisijaisena vanhempana, jolloin tulee epävarmuus lapsen kanssa pärjäämisestä ilman äidin läsnäoloa. Aulasmaa viittaa Lammi-Taskulaan, jonka mukaan tästä syystä on tärkeää, että isät pitävät oman kiintiönsä vanhempainvapaista, sillä varmuus ehtii syntymään ja isä-lapsisuhde kehittymään.

5.3 Isien perusteluja perhevapaiden käyttämiselle

Närvi (2018) on tutkimuksessaan etsinyt syitä myös isien perhevapaiden käyttämiselle. Suurimpana tekijänä vapaiden käyttämiselle on isien halu auttaa äitiä ja vauvaan tutustuminen. Kuten aiemmin todettu, suurin osa isejstä käyttää vapaata lapsen syntymän yhteydessä ja nämä yleisimmät syyt lienevätkin perusteluita asialle. Lisäksi suuri osa isejstä kertoo

vapaiden pitämiselle syyksi sen, että vanhemmuus on yhteinen asia, halu viettää aikaa lapsen kanssa ja, että vapaa on mahdollisuus uuteen tilanteeseen totutteluun. Lisäksi yksi perustelu on lakisääteisen oikeuden käyttäminen.

5.4 Valtion tuki perhevapaiden käytölle

1978 isät saivat oikeuden pitää kahden viikon isyysvapaan lapsen syntymän yhteydessä, 1991 vapaan pituus piteni kolmeen viikkoon (Närvi, 2018). 1980 jälkeen isät saivat äidin luvalla pitää äidiltä ylijääneet vapaat. Vuoden 2013 perhevapaaudistuksen yhteydessä poistettiin äidin suostumus siihen, että isä saa pitää yhdessä jaettavia vapaapäiviä. Saarikallio-Torpin ja Haatajan (2016, s. 80–82) mukaan jokainen isien vapaiden uudistus on lisännyt vapaita käyttävien isien määrää. Heidän mukaansa Lipposen toinen hallitus oli ensimmäinen, joka alkoi erityisesti kannustamaan isiä vapaiden käyttäjiksi. Välissä nykyhetkeen on ollut Sipilän hallitus, joka ei ottanut tätä hallitusohjelmaansa. Tämänhetkinen Marinin hallitus on myös kiinnittänyt huomiota perheiden tasa-arvoon ja kannustavat tähän esimerkiksi uuden perhevapaaudistuksen avulla.

Tavoitteena on, että perhevapaat ja hoitovastuu jakautuvat perheissä tasaisesti molempien vanhempien kesken, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työelämässä vahvistuvat ja sukupuolten väliset palkkaerot pienenevät. - - Uudistus toteutetaan siten, että se kohtelee tasa-arvoisesti kaikkia, myös monimuotoisia perheitä ja huomioi yrittäjyyden eri muodot. Uudistus tulee toteuttaa niin, että äideillä ja isillä on yhtä paljon kiintiöityjä kuukausia. Isille kiintiöityjä ansiosidonnaisia vapaita pidennetään lyhentämättä äitien nykyisin käytävissä olevaa osuutta. Lisäksi perhevapaiden tulee sisältää vapaasti valittava vanhempainvapaajakso. Molemmille vanhemmille maksetaan korotettua ansio-osaa nykyistä äitien osuutta vastaavasti (Valtioneuvosto, 10.12.2019).

Nykyinen hallitus on siis tehnyt töitä isien vapaiden käytön eteen ja, jos historia toistaa itseään myös tämä uudistus lisää vapaiden käyttäjiä.

6 VERTAISTUKI JA VERTAISRYHMÄT ETELÄ-POHJANMAALLA

Mikkonen & Saarinen (2018, s. 20–25) kertovat vertaistuen syntyvän vertaisista, jotka tukevat toisiaan. Vertaisilla on jokin yhteinen kokemus, josta muut eivät tiedä samalla tavalla kokemuksen kautta. Yleisestä käsityksestä poiketen vertaistuki ei ole kuitenkaan vapaaehtoistoimintaa, vaikka vertaistukiryhmän vetäjä saattaakin löytyä ryhmän sisältä. Vertaistuessa voi työskennellä myös ammattilaisia sekä vapaaehtoisia, mutta vertaistuki itsessään käsitteenä ei ole vapaaehtoistyötä. Savikujan (2021, s. 202–203) mukaan vertaistuki on sosiaalista tukea, jonka tarve lisääntyy etenkin hankalissa elämäntilanteissa, kun kaivataan peilauspintaa omaan elämään.

Isien vertaistuesta on puhuttu useissa lähteissä ja kiinnitetty huomiota siihen kuinka vähän aineistoa ja tutkimuksia on tehty pelkästään iseihin liittyen. Mikkonen ja Saarinen (2018, s. 7–8) kertovat kirjansa Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla syntyneen siitä, että vertaistuesta on kirjoitettu paljon, mutta aina tietystä näkökulmasta, joten he halusivat tehdä yleismaallisen teoksen vertaistuesta. Esimerkiksi Lähteenmäki ja Neitola (2014, s. 65) tuovat ilmi, että aiemmat tutkimukset sosiaalisista verkostoista on tehty koko perheen ja etenkin äitien näkökulmasta. Vaikuttaa siltä, että mitä pienempi verkosto niin sitä enemmän tukeudutaan julkisiin palveluihin ja virallisiin tahoihin. Lähteenmäen ja Neitolan (2014, s. 65–74) mukaan vertaistuki, joka tulee vanhempien omasta sosiaalisesta verkostosta kasvattaa tunnetta pystyvyydestä ja siitä, että he ovat hyviä ja kykeneviä vanhempia. Vertaistukea voi saada omilta vanhemmilta, sisaruksilta, ystäviltä, työkavereilta, naapureilta ja oikeastaan kaikilta omaan verkostoon kuuluvilta.

6.1 Vertaistoiminta

Mikkosen ja Saarisen (2018, s. 20–23) mukaan vertaistoiminta käsitteenä kattaa kaiken, mitä vertaistukeen voi kuulua ja vertaistuen erilaiset muodot. Vertaistoiminta on yleensä ryhmätoimintaa, koska se perustuu ihmisten luontaiseen vuorovaikutustarpeeseen (Savikuja, 2021, s. 202–203). Hänen mukaansa vertaisryhmissä voidaan tuoda esiin myös yhteiskunnallisia ongelmia ja tehdä yhdessä muutoksia epäkohtiin. Usein vertaistoiminnassa mukana olevilla on jokin hankala elämäntilanne, jolloin vertaistapaamisten odottaminen on merkityksellistä sillä se tarkoittaa tulevaisuuteen suuntautumista (Jantunen, 2008). Hankalassa elämäntilanteessa

on tärkeää, että on jotain mitä odottaa ja minkä tuntee tärkeäksi. Myös yhdessäolo ja kuulumisten vaihtaminen tuo uskoa muutoksesta ja voimaannuttaa. Vertaisuus ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki ryhmän vertaiset olisivat tietojensa tai kokemustensa suhteen tasa-arvoisia ja vaikka ryhmän vetäjä kuuluisi myös vertaisryhmään, on hänellä kuitenkin erilainen rooli muihin ryhmäläisiin nähden (Heikkinen ym., 2012, s. 59–63).

6.2 Vertaisryhmien muotoja

Vertaistuen muotoja on erilaisia. Vertaistukea voi saada läheisiltä sekä yhdistyksiltä, järjestöiltä ja julkisilta palveluilta, jotka järjestävät esimerkiksi vertaistukiryhmiä, vertaistoimintaa ja kohtaamispaikkoja netissä (Mikkonen & Saarinen, 2018, s. 141–147). Suljetut vertaisryhmät ovat ryhmiä, joissa jäsenet pysyvät samana koko toimintakauden ajan (THL, 2023). Suljetuissa ryhmissä on aina tavoitteellista toimintaa ja ryhmäkoko on yleensä pieni, jotta kaikki tulisivat kuulluiksi ja vuorovaikutus olisi hedelmällistä. Joskus suljettuihin ryhmiin toisin sanoen keskusteleviin ryhmiin, asetetaan aikarajoja koskien sitä, kuinka pian esimerkiksi diagnoosista tai tapahtuneesta voi ryhmään päästä, jotta osallistuja ei pitäisi ryhmää kriisiryhmänä (Mikkonen & Saarinen, 2018, s. 53–73). Kriisiryhmät ovat erikseen.

Avoimet ryhmät ovat vapaamuotoisempia kuin suljetut ryhmät ja avoimissa ryhmissä on usein enemmän toimintaa (Mikkonen & Saarinen, 2018, s. 53–73). Ryhmät voivat jatkua vuodesta toiseen eikä osallistumista ole rajoitettu, mukaan pääsee aina myös ilman ilmoittautumista. Toiminta ei myöskään ole yhtä sitovaa kuin suljetuissa ryhmissä ja osallistuja määrä voi olla suurempi.

Internetissä toimivat vertaisryhmät ovat usein helposti saavutettavissa ja niihin osallistumisen kynnyks on usein matalampi kuin ryhmiin osallistuminen (Mikkonen & Saarinen, 2018, s. 118–121). Verkossa olevissa vertaisryhmissä voi usein keskustella anonyyminä, joka tekee monelle kommunikoinnista helpompaa, kun voi kysyä ja keskustella hankalista asioista nimimerkin takaa. Mikkonen ja Saarinen näkevät verkossa tapahtuvan vertaistuen kuitenkin ensimmäiseksi ensiapuna tai rohkaisuna osallistua kasvokkain ryhmiin tai avun hakemiseen.

Vertaisryhmät voivat perustua myös johonkin ohjelmaan ja esimerkiksi usein päihderiippuvaisien vertaisryhmissä käytetään askel ohjelmistoa (Mikkonen & Saarinen, 2018, s. 92–97).

Askel ohjelmiston askeleet muodostavat henkilökohtaisen toipumisen ytimen ja ne esitetään ehdotuksena joiden, perusta on varhaisempien jäsenten kokemuksessa (Nimettömät alkoholistit, i.a.). Päihdeongelmaisten vertaisryhmät perustuvat keskinäiseen tukeen, yhteenkuuluvuuteen ja kokemukseen hyväksytyksi tulemisesta (Päihdelinkki, 2022). Päihderiippuvaisten ryhmät tukevat arjessa, elämönhallinnassa, ihmissuhteissa ja tunteiden käsittelyssä. Askel ohjelmiston noudattaminen auttaa kohti raitista elämäntapaa (Nimettömät alkoholistit, i.a.).

Vertaispuhelin on puhelin, johon voi soittaa tai josta voi varata soittoaajan ja keskustella henkilön kanssa, joka on samassa elämäntilanteessa tai on kokenut saman elämäntilanteen (Mikkonen & Saarinen, 2018, s.118-121). Keskustelu pohjautuu vertaistukeen ja kokemukseen, usein palvelu on käytettävissä myös läheisille (Tukiliitto, i.a.-b). Puhelinseminaari on saman tyyppinen, mutta puheluun voi osallistua useita vertaisia keskustelemaan (Mikkonen & Saarinen, 2018, s. 118–121). Vertaistuki puhelimesta on hyödyllistä, jos matkat ovat pitkiä kuten maaseudulla tai sairaus tai muu syy estää kulkemasta ryhmäkokouksiin.

Kansaneläkelaitos järjestää sopeutumisvalmennuskursseja sairastuneille ja heidän läheisilleen (Kela, 2023). Kursseilla saa tietoa sairaudesta, tukea arkeen ja vertaistukea. Kelan sivuilla on pitkä lista sairauksista joihin Kela järjestää sopeutumisvalmennusta. Sopeutumisvalmennus on ryhmämuotoista kuntoutusta ja merkittävä vertaistuen lähde sairastuneelle (Mikkonen & Saarinen, 2018, s. 104–110). Sopeutumisvalmennusta esitellään usein vertaistukena etenkin potilasjärjestöissä.

Vertaisryhmämentorointi (verme) on usein työyhteisön sisällä pidettävää vertaistoimintaa (Heikkinen ym., 2012, s. 45–85). Verme on sekoitus mentorointia, tutorointia, työnohjausta ja valmennusta. Vermessä vetäjänä toimii joku työyhteisön sisältä ja tapaamiskertojen sisältö vaihtelee. Vermen tarkoitus on auttaa työssä jaksamisessa ja työyhteisön kehittämisessä. Vermessä jaetaan kokemusta, osaamista ja työssä kohdattuja haasteita ja se on antoisa etenkin uusille työntekijöille. Koska ryhmän jäsenet tulevat työyhteisön sisältä on tärkeää tehdä toimintasopimus, johon kuuluu luottamuksellisuus ja eettisyys, jotta ryhmää ei käytettäisi juoruiluun.

6.3 Miesten vertaistuki

Miehille on helpompaa osallistua toiminnalliseen vertaisryhmään, jossa retkeillään tai pelailaan (Katajisto ym., 2020, s. 51). Tilaa kannattaa kuitenkin jättää myös avoimelle keskustelulle ja yhdessä olemiselle. Katajisto ym. mukaan mielikuvissa usein vertaisryhmiin osallistuvat miehet ovat nuoria ja sosiaalisia, mutta hän muistuttaa, että mielikuvaa kannattaisi laajentaa, koska vertaistukea tarvitsevat yleensä miehet, joilla on jokin haaste elämässä. Sosiaali- ja terveysala on hyvin naisvaltainen ja naistyöntekijöiden omat kokemukset vaikuttavat siihen, miten he kohtaavat miehet myös omassa työssään (Kekkonen ym., 2013, s. 30–31). Kekkonen mukaan isät kokevat usein tulevansa huonosti kuulluksi ja nähdyksi palveluissa. Tämä riippuu tietysti myös isien omasta osallistumisesta, koska iseiltä tulee usein kysellä enemmän kysymyksiä, jotta he avautuisivat paremmin ja kertoisivat omista kokemuksistaan ja näkemyksistään (Kekkonen ym., 2013, s. 29).

6.4 Isien vertaistukiryhmät Etelä-Pohjanmaalla ja verkossa

Iseille oli tarjolla vähemmän fyysisiä kohtaamispaikkoja, kuin äideille tai molemmille vanhemmille. Ryhmä itsessään ei liity suoraan isyyteen, mutta Seinäjoen Järjestöalo pitää Äijjäkerhoa yli 18-vuotiaille miehille (Järjestöalo, i.a.). Kuvauksessa sanotaan keskustelun syntyvän päivän polttavista aiheista, joten ryhmässä voidaan varmasti puhua myös vanhemmuudesta. Ilmajoen Mannerheimin lastensuojeluliitolla (i.a.) olisi tarjota isä-lapsi-toimintaryhmää, mutta tällä hetkellä heiltä puuttuu vetäjä ryhmälle. Ryhmään etsitään isää vetäjäksi. Miessakit ry:llä (2023) alkaa 1.2.2023 netissä toimiva MASI Isien avoin keskusteluryhmä Tukinetissä. MASI-chat on iseille, jotka kokevat voimien olevan vähissä ja haluavat keskustella mistä vain aiheesta, josta tuntuu hankalalta keskustella muiden kanssa. Chat on anonyymi ja auki keski- viikkoisin kello 20–22. Miessakit ry (i.a.) ylläpitää lisäksi ISÄluuria johon isät tai isien kanssa työskentelevät ammattilaiset voivat soittaa isyyteen liittyvissä kysymyksissä arkisin kello 9–16.

6.5 Molemmille vanhemmille tarkoitetut ryhmät Etelä-Pohjanmaalla ja verkossa

Enemmän fyysisiä vertaistukiryhmiä löytyi molemmille vanhemmille. FinFami järjestää psyykkisesti oirelevien 13–25-vuotiaiden vanhemmille Virta vertaistukiryhmää Seinäjoella (FinFami Eteläpohjanmaan ry, i.a.). Ryhmä kokoontuu viisi kertaa helmikuusta 2023 alkaen ja jokaiselle tapaamiskerralle on oma aiheensa, josta keskustellaan. Kyseessä on suljettu ryhmä.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) järjestää useilla toimipisteillään esimerkiksi perhe- ja vauvakahviloita myös ympäri Etelä-Pohjanmaata (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjanmaan piiri, i.a.). Seinäjoella (MLL Seinäjoen paikallisyhdistys, i.a.) perhekahvilaa pidetään kahtena arkipäivänä viikossa, Lapualla (MLL Lapuan paikallisyhdistys, i.a.) yhtenä ja Peräseinäjoella (MLL Peräseinäjoen paikallisyhdistys, i.a.) noin 3–4 kertaa kuukaudessa. Perhe- ja vauvakahvilat ovat avointa toimintaa, jonne jokainen saa tulla keskustelemaan ja kahvittelemaan muiden vanhempien kanssa. Seinäjoen Kivirikossa järjestetään vertaistoimintaa myös teinien vanhemmille (MLL Seinäjoen paikallisyhdistys, i.a.).

Seinäjoen seurakunta järjestää kahdella seurakuntakodilla Ekavauvakerhoa, johon ovat tervetulleita vanhemmat ensimmäisen vauvansa kanssa jo raskausaikana (Seinäjoen seurakunta, i.a.-b). Ryhmässä keskustellaan vanhemmuudesta ja myös uusi pieni synnyttyään on tervetullut mukaan. Seinäjoen seurakunta järjestää lisäksi MLL:n Perhekahvilan tapaista toimintaa Perhekerhossa, joskin painotus on enemmän kristillisyyden vahvistamisessa, kuin vanhemmuudesta keskustelemisessä (Seinäjoen seurakunta, i.a.-a).

Seinäjoella järjestetään Käpy ry:n tapaamisia (Käpy ry, i.a.). Ryhmä on tarkoitettu kaikille vanhemmille, jotka ovat menettäneet lapsensa. Ryhmän tapaamiskerran sisältö muodostuu esille nousevista asioista eli ennalta päätettyä asiajärjestystä ei ole ja kyseessä on avoin ryhmä. Ryhmään on mahdollista saada mukaan myös tulkkipalvelu sosiaalitoimen kustantamana.

Järjestötalo pitää yhdessä Lakeuden Omaishoitaja ry:n Oivaltajat-hankkeen (i.a.) kanssa Eri-tyisvanhempien vertaisryhmää. Ryhmä on tarkoitettu alle 18-vuotiaiden erityislasten vanhemmille, läheisille ja omaishoitajille tukemaan hyvinvointia ja elämän kuormittavia tilanteita ja

tarjoaa mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa. Ryhmä ja hanke antavat korjaavia kokemuksia kuulluksi, nähdyksi ja ymmärretyksi tulemisesta.

Perhepulma-chat (Hyvä kysymys, i.a.) on maksuton perheiden chat, joka on tarkoitettu vanhemmille, joilla on alle kouluikäisiä lapsia. Chat on auki keskiviikkoisin ja torstaisin kello 11.30–14.30 ja vastaajina ovat Väestöliiton asiantuntijat. Chatissa voi keskustella anonyymisti vanhemmuudesta, parisuhteesta, seksuaalisuudesta ja pikkulapsiarkeen liittyvistä asioista. Lisäksi Väestöliitolla on paljon parisuhteeseen keskittyviä apupalveluita, Esimerkiksi chat ja erilaisia testejä sekä verkkokursseja pariskunnille. Ne on koottu yhteisesti Väestöliiton Hyvä kysymys nettisivulle (2020).

7 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA ETENEMINEN

Vertaistuki auttaa jaksamisessa sekä yleisesti hyvinvoinnissa, antaa voimaa ja voi avata uusia näkökulmia (Tukiliitto, i.a.-a). Myös hankalampia ajatuksia on helpompi avata toiselle samassa elämäntilanteessa olevalle. Usein isät jäävät taka-alalle lapsen saannin myötä, kun keskitytään äidin toipumiseen ja lapsen hyvinvointiin. Opinnäytetyön pohjalta saadaan tietoa eteläpohjalaisten isien kokemuksista ja ajatuksista vertaistuesta.

7.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimusongelma

Opinnäytetyössä on kolme ylempää tutkimuskysymystä, joihin on selvitetty vastauksia sähköisen lomakehaastattelun kautta. Tutkimuskysymykset ovat:

- 1. Miten isät kokevat saamansa vertaistuen?
- 2. Millaisia ajatuksia iseillä on vertaistuesta, sen tarpeellisuudesta ja ajankohdasta?
- 3. Mitä kautta isät haluavat tietoa vertaistuesta?

Ensimmäinen tutkimuskysymys on myös opinnäytetyön punainen lanka ja tutkimusongelma. Tärkeimpänä tehtävänä on selvittää isien kokemuksia vertaistuesta.

7.2 Laadullinen tutkimus

Laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta, jonka tarkoituksena on ymmärtää kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti (Koppa, 2021). Laadullisessa tutkimuksessa käytetään usein avoimia kysymyksiä, teemoittelua, havainnointia, haastatteluita ja tutkittava joukko ei ole yhtä suuri kuin määrällisessä tutkimuksessa.

Vilkan (2015, s. 122) mukaan syvähaastatteluista ja haastatteluista on tullut synonyymi laadulliselle tutkimukselle, koska ne ovat käytetyin tutkimusmenetelmä. Vilka (2015, s. 122) tuo kuitenkin esiin, että laadullisen tutkimuksen tutkimusaineistona voi käyttää lisäksi esineitä, erilaisia kuva- ja tekstiaineistoja, monimediatuotteita, dokumenttiaineistoa, päiväkirjoja, kirjoja, elämänkertoja, kirjoitelmia, kouluaineita, sanomalehtiä, aikakausi- ja ammattilehtiä, arkistomateriaalia, mainoksia ja valokuvia.

Juhila (i.a.) tuo ilmi, että laadullisessa tutkimuksessa tutkija ei eristä itseään tutkimuksen ulkopuolelle. Tässä voidaan pitää niin negatiivisena kuin positiivisena asiana tutkijan omaa vaikutusta aineiston keruu tilanteissa, sillä tutkijan läsnäolo voi vaikuttaa annettuihin vastauksiin. Määrällisessä tutkimuksessa usein vastaajat ovat anonyymeja eivätkä kohtaa tutkijaa. Tämä opinnäytetyö poikkeaa hieman tästä normaalista rakenteesta, sillä opinnäytetyö on laadullinen, mutta tehty kuitenkin sähköisellä kyselylomakkeella, joten laadullisuudesta huolimatta, vastaajat pysyvät anonyymina, jolloin myös oma asemani ei muunna annettuja vastauksia. Vilkan (2015, s. 118) mukaan laadullista tutkimusta tehdessä on tärkeää päättää tutkitaanko kokemusta eli omakohtaisuutta vai käsitystä eli yhteisön perinteisiä ja tyypillisiä tapoja ajatella. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan kokemusta.

7.3 Opinnäytetyön vaiheet

Opinnäytetyö alkoi suunnitelman tekemisestä. Suunnitelma on hyvä pohja tutkimuksen tekemiselle. Hirsjärvi, S. ym. (1997, s. 63--88) mukaan tutkimus täytyy rajata tietyn kokoiseksi. Se ei saa olla liian laaja tai liian pieni ja koko ajan tutkimusta tehdessä on tärkeää muistaa joustavuus. Hirsjärvi ym. muistuttavat, että ensimmäinen suunnitelma ei välttämättä ole pysyvä ja tutkimuksen suunta voi jatkuvasti muuttua hieman tutkimusta tehdessä, ja tämä on täysin sallittavaa etenkin ensimmäisiä tutkimuksia tehdessä kuten opinnäytetyössä. Tämän jälkeen aloin kirjoittamaan teoriapohjaa opinnäytetyölle. Teoriapohjan edetessä on helpompi miettiä millaisia lomakekysymyksiä tarvitaan, jotta tutkimuskysymyksiin saadaan vastaus.

Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 87) nostavat esiin lomakehaastattelun, teemahaastattelun ja syvähaastattelun aineiston keruumenetelminä. Tässä opinnäytetyössä käytetään sähköistä lomakekyselyä. Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 87) korostavat, että lomakekyselyssä on oltava erityisen tarkkana kysymysten valitsemisen kanssa ja kysymykset tulee olla perusteltavissa. Vilkan (2015, s. 123) mukaan lomakehaastattelu on sopiva aineiston keruu menetelmä, jos tutkimusongelma ei ole laaja ja tavoite on rajattua asiaa koskevien mielipiteiden, näkemysten, käsitysten ja kokemusten kuvaaminen. Tässä opinnäytetyössä aihe on rajattu eteläpohjalaisien isien kokemukseen vertaistuesta, eli aihe on rajattu ja koskee kokemusta yhdestä asiasta.

Vilkan (2015, s. 123) mukaan lomakehaastattelussa tulisi olla 3–6 avointa kysymystä. Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 99) viittaavat teoksessaan Eskolaan (2007), jonka mukaan laadullisen opinnäytetyön sopiva vastaajamäärä on 6–8. Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruun tarkoituksena on tuottaa sisällöllisesti laajaa tietoa, ei määrällisesti laajaa tietoa (Vilkka, 2015, s. 129).

Opinnäytetyön sähköisessä kyselylomakkeessa on yksi taustatietoja keräävä kysymys. Kysely on tarkoitettu eteläpohjalaisille isille eli vastaajajoukko on jo etukäteen rajattu siten, että vastaaja on mies, isä ja asuu Etelä-Pohjanmaalla. Ainoa kyselyn taustakysymys on ikä. Lisäksi kyselylomakkeessa on kahdeksan avointa kysymystä, jotka käsittelevät vertaisryhmään osallistumista ja isien ajatuksia vertaistuesta. Vilkan (2015, s. 106) mukaan sekamuotoiset kysymykset ovat kysymyksiä, joissa on annettu valmiiksi vaihtoehtoja, mutta mukana on myös vapaa vastausvaihtoehto. Tällaista kysymystä voidaan käyttää, kun ei olla varmoja onko vaihtoehdoissa kaikki tarpeelliset vastausvaihtoehdot. Kyselyssä on kaksi sekamuotoista kysymystä. Lisäksi kyselyssä on kolme monivalintakysymystä. Haastavinta oli tehdä laadullinen sähköinen kyselylomake, jossa saadaan tarvittavat vastaukset opinnäytetyön tarkoituksen täyttämiseksi, ilman että kysely on kuitenkaan liian pitkä, jotta siihen jaksetaan vastata loppuun saakka. Tähän tarkoitukseen on pyritty ilmoittamalla vastaajille etukäteen kyselyn olevan kolmiosainen, ainoaksi pakolliseksi kysymykseksi on laitettu vastaajan ikä ja asettamalla kyselyyn useita erilaisia kysymystyypppejä. Harva kuitenkaan jaksaa vastata pitkään kyselyyn, jossa on pelkästään avoimia kysymyksiä.

Kyselylomakkeen jaoin eteläpohjalaisiin Facebookin paikallisiin ryhmiin. Selitin jo liittymispyynnössä minkä vuoksi tahdon liittyä kuhunkin ryhmään, jolloin ylläpitäjät ovat voineet hyväksymisvaiheessa päättää haluavatko he, että opinnäytetyön kyselylomaketta jaetaan heidän paikkakuntansa ryhmässä. Kaikki ryhmät eivät täten hyväksyneet liittymispyyntöä. Kyselylomake jaettiin Alajärven, Alavuuden, Evijärven, Jalasjärven, Karijoen, Kauhajoen, Kauhavan, Kuortaneen, Kurikan, Lappajärven, Lapuan, Lehtimäen, Nurmon, Peräseinäjoen, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Vimpelin, Ylistaron ja Ähtärin puskaradioihin. Saatesanoina paikallisten Facebook ryhmien julkaisussa toimivat (lainauksesta poistettu kyselyyn johtava linkki):

Hei!

Teen opinnäytetyötä aiheesta Isien kokemus vertaistuesta. Kyselyyn voivat vastata kaikki eteläpohjanmaalaiset isät. Jos et ole osallistunut vertaistukiryhmään, voit siirtyä kyselyn toiseen osioon. Vastaukset ovat anonyymeja. Kiitos vastajille!

Sisällönanalyysi on yleisin tapa käydä läpi laadullista aineistoa, joko metodina tai väljänä kehystenä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 103). Vilkan (2015, s. 163) mukaan sisällönanalyysillä etsitään merkityssuhteita, merkityskokonaisuuksia ja pyritään kuvaamaan aineistoa sanallisesti. Sisällönanalyysi keskittyy siihen mistä puhutaan, mitä käsitellään ja mitä esitetään, mutta ei kiinnitä huomiota kielellisiin ilmaisuihin (Vuori, i.a.-a.). Vilkan (2015, s. 163–171) mukaan sisällönanalyysi voi olla joko aineisto- tai teorialähtöinen. Teorialähtöisyydessä päätetään ennen aineiston läpikäyntiä, että mikä aineistossa tulee olemaan oleellista teorian perusteella ja karsitaan sen ympäriltä epäolennainen pois. Eli ikään kuin päätetään etukäteen mitä aineistolta halutaan. Aineistolähtöisessä taas päinvastaisesti aineisto ohjaa analyysia välittämättä aiemmista tutkimuksista ja teoriasta. Teorialähtöinen sisällönanalyysi haluaa uudistaa vastauksista kumpuavien merkitysten teoreettisen käsityksen ja mallin. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tavoitteena on tutkittavien toiminta- ja ajattelutapojen ymmärtäminen ja uudistaminen käsitteiden, luokitusten ja mallien avulla. Leinonen (2018) nostaa esiin lisäksi kolmannen sisällönanalyysi menetelmän eli teoriaohjautuvuuden, jossa teoria ja analyysi vuorottelevat, mutta havainnot sidotaan teoriaan. Sähköisen kyselylomakkeen analyysissä tulon käyttämään avointen kysymysten analysoinnissa aineistolähtöistä sisällönanalyysia ja monivalintakysymyksissä graafista tulosten esittelytapaa, jossa vastaukset voidaan analysoida ja esittää sanallisesti, prosentuaalisesti ja/tai graafisina kuvioina.

Kun tiedetään mitä analyysimenetelmää käytetään, voidaan alkaa teemoittelemaan tai koodaamaan aineistoa. Analyysia tehdessä tulee tietää haluaako aineistoa selittää vai ymmärtää (Hirsjärvi ym. 1997, s. 224). Itse koen, että lomakehaastattelun analysointi on helpompaa, koska jokainen etukäteen valittu kysymys on jo jokin teema. Pidemmässä haastattelussa teemoittelu taas on haastavampaa, koska jokainen haastateltava tuo omasta kokemuksestaan uusia teemoja ja kysymykset muokkautuvat keskustelun mukaan. Teemat synnyttävät usein tutkimustulokset. Sen mitä tutkimuksesta on noussut esiin ja mikä on vastaus tutkimusongelmaan.

7.4 Tutkimuksen eettisyys

Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, tulosten esittämisessä ja tutkimusten ja tulosten arvioinnissa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, (TENK) 2023). Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien tulee olla eettisesti kestäviä ja tutkimuksen tulee olla avointa ja vastuullista. Kohosen ym. (2019) mukaan ihmistieteissä tutkimuksen tulee kunnioittaa tutkittavien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta, tutkija kunnioittaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä sekä luonnon monimuotoisuutta ja tutkimus ei aiheuta merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja ihmisille, yhteisölle tai muille tutkimuskohteille.

Opinnäytetyötä tehdessä on kunnioitettu tekijänoikeuksia ja esimerkiksi teoriaosuudessa jokaiselle lauseelle on merkitty lähde Seinäjoen ammattikorkeakoulun viittausohjeiden mukaan. Myös tutkimusosassa tekijänoikeuksia on kunnioitettu ja annettu alkuperäiselle tekijälle heille kuuluva arvo. Lähteet löytyvät lähdeluettelosta, joko tietojen kanssa lähteenä käytettyyn kirjaan tai linkillä verkkolähteeseen.

Tutkimuksessa ei ole käytetty eettisesti ristiriitaisia menetelmiä eikä tutkimuksen aihe itsessään ole hyvien eettisten sääntöjen vastainen. Lisäksi vastaajat ovat anonymoimattomia myös tutkimuksen tekijälle, eli minulle, joten tutkimukseen osallistujien henkilökohtaiset tiedot ovat turvassa. Tutkimukseen osallistujille on myös saatetextissä kerrottu osallistumisen olevan anonymoimattomia.

7.5 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella reliabiliteetin ja validiteetin avulla (Kananen. 2017. s. 174–176). Reliabiliteetti tarkoittaa pysyvyyttä, eli jos tutkimus toistetaan, niin saadaan samat tutkimustulokset. Validiteetti tarkoittaa, että tutkimuksessa tutkitaan oikeita asioita. Reliabiliteetti liittyy tutkimuksen toteutukseen ja validiteetti tutkimuksen suunnitteluun ja aineiston analyysiin.

Reliabiliteetin kannalta tutkimusta voidaan pitää luotettavana, koska tutkimustulokset pohjautuvat myös jo olemassa olevaan teoriaan vertaistuesta. Mitään niin sanottuja yllätyksiä

tuloksissa ei tullut, vaikka ne puoltavatkin sitä, että alueella ei järjestetä tarpeeksi vertaisryhmiä iseille. Voin siis uskoa, että toistamalla tutkimus saadaan samat tutkimustulokset.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Sähköiseen kyselylomakkeeseen tuli yhteensä 25 vastausta. Tässä osiossa puretut tutkimustulokset esitetään niin sanallisessa kuin graafisessa muodossa. Kyselylomakkeen voi nähdä opinnäytetyön liitteissä.

8.1 Vertaisryhmiin osallistuneiden isien kokemuksia

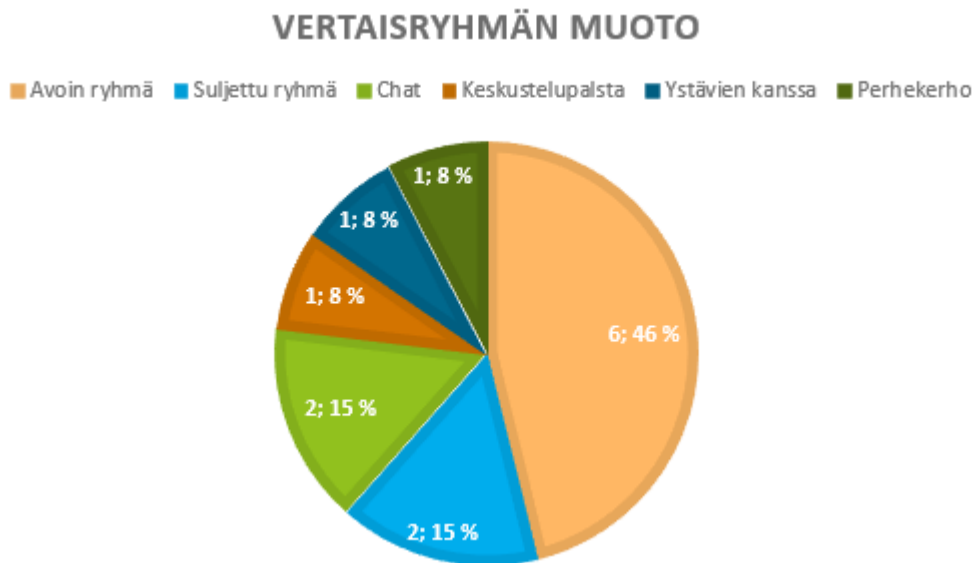
Ensimmäinen osio oli isien kokemukset vertaistuesta, johon pystyivät vastamaan isät, jotka ovat joskus osallistuneet johonkin isien vertaisryhmään. Ainoana pakollisena kysymyksenä oli ikä, joka oli myös ainoa taustatietokysymys. Kyselyn ensimmäisessä osiossa oli kahdeksan kysymystä, joista yksi oli kaksiosainen. Kyselyn ensimmäisen osion yläreunasta löytyy ohjeistus kyselyyn:

Kyselylomakkeen tarkoitus on kartoittaa eteläpohjanmaalaisten isien kokemusta ja ajatuksia vertaistukiryhmistä sekä isien vertaisryhmien tarvetta Eteläpohjanmaalla. Vastaaminen tapahtuu anonyymina. Tutkimus tehdään opinnäytetyötä varten. Voit ohittaa ensimmäisen osion, jos et ole osallistunut isien vertaisryhmään. * merkatut kysymykset ovat pakollisia. Voit vastata haluamiisi kysymyksiin. Pääset seuraavalle sivulle alareunassa olevasta Seuraava painikkeesta. Sivuja on kolme.

Ensimmäiseen kysymykseen tuli 25 vastausta, joista kuitenkin pystytään hyväksymään vain 24 vastausta. Eräs vastaaja oli laittanut vastaukseksi 12, joka ei kuitenkaan ole todentuntainen vastaus, kun kysytään vastaavan isän ikää. On mahdotonta tietää onko kyseessä näppäilyvirhe 12=21 vai vitsi, joten vastausta ei hyväksytä. Täten hyväksytyistä 24 vastauksista vastaajien ikä oli 23 ja 64 ikävuoden välillä. Vastaajista seitsemän oli 20–29-vuotiaita, yhdeksän oli 30–39-vuotiaita, viisi oli 40–49-vuotiaita, kaksi oli 50–59-vuotiaita ja yksi vastaajista oli 60–69-vuotias.

Toisena kysymyksenä kysyttiin onko vastaaja osallistunut isien tai molempien vanhempien vertaistukiryhmään joko fyysisesti tai netissä. Vastauksia tuli 24. Vastaajista 13 oli osallistunut johonkin ryhmään ja 11 ei ole osallistunut mihinkään vertaisryhmään.

Kolmas kysymys koski vertaisryhmän muotoa, johon vastaaja on osallistunut. Vastauksiin oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot, jotka olivat avoin ryhmä, suljettu ryhmä (ilmoittautumista vaativa), chat tai keskustelupalsta. Lisäksi vastaajalla oli mahdollisuutena laittaa oma vastauksensa muu kohdassa. Kuva 1 kuvaa vastausten jakaumaa.

Kuva 1. Vertaisryhmän muoto (Riihimäki, 2023.).

Vastauksia tuli yhteensä 13. Suurin osa vastaajista, 6 oli osallistunut avoimeen vertaisryhmään. Muissa ryhmätyypeissä oli käynyt hyvin tasaisesti 1–2 vastaajaa. Yksi vastaaja oli myös eritellyt vastauksensa kertomalla tapaavansa viikoittain ystäviään, joiden kanssa he keskustelevat lapsista ja parisuhteesta.

Neljäntenä kysyttiin mikä taho oli vertaisryhmän tarjoajana. Kysymykseen tuli 13 vastausta. Kaksi vastaajista ei muistanut ryhmän tarjoajaa, kaksi oli ollut ryhmässä Järjestötalon kautta, kaksi Miessakkien kautta, yksi Pohjanmaan syöpäyhdistyksen kautta, yksi Tukinetin kautta, yksi määritteli tahoksi ystävät, kaksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton kautta ja kaksi seurakunnan kautta. Mikään järjestäjä taho ei siis noussut mitenkään ylitse muiden, mutta on kuitenkin huomattavissa, että suurin osa ryhmien järjestäjistä on yhdistyksiä ja kolmannen sektorin toimijoita.

Seuraavana kysyttiin mistä vastaaja oli saanut kuulla ryhmästä, johon osallistui. Vastauksia tuli 14. Kaksi kuuli ryhmästä kavereilta tai tuttavilta, kaksi näki ryhmästä mainoksen. Kolme

etsi itse tietoa ryhmistä ja löysi tätä kautta. Neljä kuuli ryhmästä neuvolan tai sairaalan kautta. Yksi sai vinkin puolisoilta ja kaksi ei muistanut mistä on kuullut.

Seuraava kysymys oli siitä, millainen elämäntilanne vastaajalla oli, kun hän osallistui vertaisryhmään. Vastaukset olivat hyvin erilaisia toisiinsa nähden. Vastauksia kysymykseen tuli yhteensä 13. Useimmat isät olivat olleet uudessa elämäntilanteessa, kun he olivat osallistuneet vertaistukiryhmään. Vastaajista kolme isää kohtasi lapsen sairastumisen, jonka vuoksi he olivat osallistuneet vertaistukiryhmään. Perheet kohtasivat lapsen vakavan sairastuminen, diabeteksen ja syövän.

Lapsi sairastui aika vakavasti ja se oli meille koko perheenä tosi rankkaa. Kävi parisuhteen päälle ja jaksamisen päälle ja näin. Sitä yritti töissä käydä ja muuta, jotain normaalia, mutta se oli raskasta ja tuntui se pahalta velloa siellä epätietoisuudessa.

Alle 1,5-vuotiaan esikoisen syöpäkasvain leikattiin päivää ennen kuin perheen toinen lapsi syntyi.

Kaksi isää kertoi olleensa uudessa tilanteessa avioeron myötä.

Olin käynyt läpi avioeron ja asettunut uuteen rooliin uusperheen isänä. Aiemmassa avioliitossa meillä ei ollut lapsia. Uusi naisystävä kuitenkin tuli raskaaksi ja minusta oli tulossa ensikertaa isä, jos naisystävän lapsia ei lasketa.

Neljä iseistä kertoi, ettei heillä ollut elämässään miehiä keiden kanssa jakaa isyyttä. Kolme miehistä kertoi, että heillä ei ollut ystäviä, joilla olisi ollut lapsia. Lisäksi yksi kertoi odotta-neensa saavansa jakaa isyyttä isänsä kanssa, mutta vastaajan isä valitettavasti menehtyi ennen lapsen syntymää.

Oma isäni kuoli raskausaikana joten ei ollut oikeen ketään kenen kanssa jakaa sitä omaa isyyttä. Tai kun ei oman isän kanssa sitä pystynyt jakamaan, vaikka se oli ollut asia mitä odotti.

Ensimmäinen lapsi nuorena ja ei oikeen kavereita joilla ois kans ollut lapsia

Kaksi miehistä kertoi jääneensä lapsen kanssa kotiin. Toinen halusi olla koti-isä, kun taas toinen joutui lomautetuksi.

Puoliso palasi työelämään ja itse halusin kokeilla koti-isänä olemista.

Eräs isä kertoi syyksi oman neuvottomuuden lapsen tunteiden kohtaamisessa.

Taaperolla alkoi olla paljon aggressiivisuutta johon olimme neuvottomia

Yksi isä kertoi syyksi puhtaan mielenkiinnon. Vaimo oli käynyt vanhemman lapsen kanssa kahviloissa, joten toisen lapsen myötä isä tahtoi päästä näkemään millaista perhekahviloissa on.

Syitä vertaistukeen osallistumiseen on siis muita. Kuten vastauksista näkee, oli lähes jokaisessa jokin uusi elämäntilanne, neuvottomuus ja asioiden purkamisen tarve.

Seuraava kysymys koski sitä, kokivatko isät vertaistukiryhmään hyödyttäneen heitä sen hetkessä elämäntilanteessa. Kysymykseen tuli 14 vastausta.

Vastaajista 13 kertoi ryhmän hyödyttäneen heitä sen hetkessä elämäntilanteessa. Moni kertoi ryhmän tuoneen sisältöä ja rytmitystä päiviin, sai paikan, jossa puhua ja avautua. Saattoi jopa huomata, etteivät omat asiat ole niin huonosti kuin aiemmin luuli.

Oli se hyödyllistä, että sai puhua ja purkaa ja aikalailta kaikki tuntee jonkun joku on sairaana tai muuta. Sai jutella ja kun kuuli myös muiden arjesta nii auttoi se unohtamaan sitä omaakin tilannetta tai ainakin toi siihen jotain uutta.

Kyllä sai avautua itse ja välillä huomasi ettei omat asian niin huonosti olekkaan

Olihan se mukava nähdä oma taapero muiden lasten kanssa leikkimässä. Sai sisältöä päiviin, että joo ehkä se hyödytti.

Yksi vastaajista kertoi, että ryhmä ei hyödyttänyt häntä, koska vastaaja halusi vain nähdä millaista ryhmässä on.

Osion viimeinen kysymys oli kaksiosainen ja ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, onko vastaaja saanut mielestään riittävästi vertaistukea ja pyydetään kuvaamaan millaista, vertaistuki on ollut. Vastauksia tuli yhteensä 14. Kolme vastaajista kertoi vertaistuen olevan riittämätöntä tai vääräaikaista, kuusi isää vastasi kirjallisesti vertaistuen olleen riittävää ja viisi isää sivutti ensimmäisen kysymyksen.

Vertaistukea oli omiin tarpeisiini ihan riittävästi, varsinkin kuin joidenkin ryhmäläisten kanssa nähtiin myös ihan vapaa-ajalla. - -

Olin kaivannut vertaistuelta ehkä jotain enemmän. - -

Joo oli se ihan riittävää, ehkä kun ei ollut itsellä mitään odotuksia - -

Toisena kaksiosainen kysymyksen kysymyksenä oli kuvailla sitä, millaista vertaistuki ryhmässä oli ollut. Suurimmassa osassa vastauksia nousi esiin keskustelu, vinkkien jakaminen ja uuden tiedon saaminen. Muutama isä kertoi, että ryhmässä tehtiin myös harjoituksia tai esimerkiksi pelattiin yhdessä. Osa iseistä nosti tärkeimmäksi asiaksi sen, että lapsi pääsi ryhmässä leikkimään muiden lasten kanssa. Tärkeää oli myös saada tukea uuden tilanteen alussa. Eräs isä sanoi, että tuki ei hyödyttänyt häntä, koska muiden lapset olivat nuorempia, joten heillä ei ollut kokemusta tai antaa vinkkejä vanhemman lapsen kanssa esiin tuleviin tilanteisiin.

- -Tai oli itsellä se ajatus, että se tois jotain rytmiiä ja tekemistä päiviin, kun ei sitä jaksa joka päivä lähteä lapsen kanssa kyläilemään eikä lapsi ollut päiväkodissa silloin. Enemmän se oli lapsille sitä yhdessäoloa ja kyllä mä nautin siitä, että lapsi sai leikkikavereita. Ja hänen vuoks siellä käytiinkin enimmäkseen. Ehkä ne lapsiin liittyvät keskustelut kahvin ääressä ei kuitenkaan ollut itselle se juttu, mutta tykkäsin.

- - jaoimme ajatuksia ja vinkkejä. Sieltä sai paljon hyviä neuvoja ja tietoa myös siitä, että ei ole yksin asian kanssa. - -

- - Ryhmässä keskusteltiin, jaettiin, välillä tehtiin jotain yhdessä. Pelailua ja muuta.

- - Toiset kokeneemmat osaa antaa erilaisia vinkkejä, niin lapsen ku äidinki suhteen. Vinkkejä, keskustelua, vitsailua.

- - alkuvaiheessa kuitenkin oli hyvä saada tietoa tuista ja mahdollisuuksista vertaisten kautta.

8.2 Isien ajatuksia vertaistuesta

Kyselyn toinen osio keskittyi isien ajatuksiin vertaistuesta. Tähän osioon oli mahdollista vastata myös, vaikka ei olisi osallistunut vertaisryhmään. Kyselyn toisessa osiossa oli kolme kysymystä.

Omia ajatuksiasi isien vertaistuesta. Voit vastata, vaikka et olisi osallistunut vertaisryhmään.

Toisen osion ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, kokevatko isät vertaistuen olevan aiheellista ennen lapsen syntymää vai lapsen syntymän jälkeen. Kysymykseen vastasi 23 isää ja vastauksista voidaan hyväksyä 21, koska kaksi vastauksista on epäselviä tai vitsillä laitetu. Kahdeksan vastaajista oli sitä mieltä, että vertaistuki on tärkeää jo ennen lapsen syntymää. Yksi eritteli vielä erikseen, että varsinkin ennen ensimmäisen lapsen syntymää. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että vertaistuki on tärkeää lapsen syntymän jälkeen. Loput 12 vastaajaa olivat sitä mieltä, että se riippuu täysin tilanteesta, perheestä ja isästä. Moni kuitenkin toi esiin, että vanhemmuus ennen lapsen syntymää ei ole samanlaista isälle ja äidille, joten vaikka tarve on tilannekohtaista, on vertaistuki kuitenkin hyödyllisempää syntymän jälkeen.

Riippuu ihan isän ja perheen taustasta. Hyödyllistä se on varmasti jo ennen lapsen syntymää koska elämänmuutos voi olla iso. Silloin on iso ero siihen että onko työssä käyvä "vakiintuntu" kolmekymppinen vai 17-vuotias kotona asuva. Isyyden rooli on kuitenkin muuttunut edellisten sukupolvien osalta. Tosin siis nykyään tuossa tilanteessa olevilla tilanne lienee jo parempi ja isän malli voi olla jo monipuolisempi kuin perheen elättäjä.

Kyllähän se on mukavaa jakaa sitä odotusta ja ajatuksia ennenkuin se lapsi on syntynyt. Tai neuvolassa aika paljon keskityttiin siihen naiseen joka oli raskaana ja ei niinkään isään. Ei sitä sitten tullut aina edes mentyä neuvolakäynneille ja ultriin, kun oli vaan hiljaa istumista.

Riippuu varmaan ihmisestä. Ehkä se ei ennen lapsen syntymää ole niin konkreettista isälle kuin äidille, että omalla kohdalla se alkoi tulleeseen ehkä sitten lapsen syntymän jälkeen

Riippuu isästä, itse en raskausaikana kokenut tarvetta apuun, eihän asiaa edes ymmärrä oikeasti, ennen kuin lapsi syntyy.

Varmaan ennen syntymää riittää aika monelle se läheisten kanssa keskustelu, että jokin virallinen taho varmaan olis aiheellinen vasta syntymän jälkeen enemmänki

Se on ihan tilanteesta kiinni. Ittelle varmaan tuli jo tarve siinä raskausaikana

Osion toisessa kysymyksessä kysyttiin, kokevatko isät, että vertaistuki on tarpeellista. Vastauksia tuli 24. Yksi vastaajista oli, sitä mieltä, että vertaistuki ei ole tarpeellista. Muut 23 olivat sitä mieltä, että vertaistuki on tarpeellista. Osa sanoi sen olevan monelle tarpeellista, vaikka se ei vastaajalle itselleen ole tarpeellista.

Kyllä, mutta monelle kynnykskysymys lähteä juttelemaan tuntemattomille

On se varmasti monelle tarpeellista, vaikkei itselle ollut kuitenkaan

Kyllä koen sen olevan. Vaikkei ole sen suurempia murheita tai syitä niin myös ihan semmonen mitä saa muilta läheisiltä joilla on lapsia. Sellaista arkista vertaistukea tarvitaan myös

Kyllä on se on todella tärkeää ja tarpeellista ja vertaistukea pitäisi olla enemmän tarjolla. Näissäkin vanhemmuuteen liittyvissä on suurin osa naisille tai molemmille vanhemmille ja isät jäävät näissä tukipalveluissa ja jo neuvolassa ja muualla paljon vähemmälle huomiolle. Kyllä voin omasta kokemuksesta sanoa, että ei ne isät ja miehet kaikkea kestä ja jaksa ja silti on hankalaa saada apua ja tukea.

Kyllä vertaistuki on tarpeellista ja sellainen oleellinen asia ihmisille. On kuitenkin tarve jakamiselle ja usein on helpointa jakaa sellaiselle joka tietää mistä puhutaan

Osion viimeisessä kysymyksessä isejä pyydettiin kertomaan millaisissa tilanteissa vertaistuki on iselle tarpeellista. Vastauksia kysymykseen tuli 24. Vastaukset pystyi jakamaan vanhempiin liittyviin syihin, lapsiin liittyviin syihin ja jostain motivaattorista kumpuaviin syihin. Vanhempiin liittyvissä vastauksissa tuli esiin mielenterveys- ja päihdeongelmat, oma lapsuuden rikkinäinen perhe tai jos vanhemmasta tuntuu, että voimat ja keinot loppuvat.

Ensimmäisen lapsen kohdalla tietysti ja tilanteissa jossa lapsella on jokin sairaus, vaiva tai syndrooma jolloin vaaditaan erityistä huolenpitoa tai jolloin lapsen ja perheen tulevaisuus on hämärän peitossa. Vastaavasti myös jos isällä (tai äidillä) on rikkinäistä perhetaustaa tai ongelmia huumeiden tai alkoholin kanssa niin vertais-tuelle on tarvetta.

Eniten sitä tarvii kun tuntuu että alkaa riittäminen loppumaan tai tulee jotain ongelmia

- - jos on ongelmia siinä isyydessä tai lapsen kanssa tai vaikka parisuhteessa.

Eniten tätähän nyt varmaan on tarjolla erilaisiin kriisi yms tilanteisiin, mutta kyllä pitäisi olla matalammalla kynnyksellä tarjolla jo pelkästään niin että oma halu tulla riittäisi. Ei sen tilanteen tarvisi aina kriisiintyä

Ainakin yksinäisyydessä, tai jos on ongelmia kotona, siihen isyyteen sopeutumisessa tai jossain muussa vanhemmaksi tulemisessa liittyvään asiaan. Ja onhan niitä muutenkin kaikkia ryhmiä uusiin elämäntilanteisiin, jos vaikka sairastuu niin onhan se isäksi tuleminenki tosi iso uusi elämäntilanne jo yksinään. Olla niin vastuussa toisesta ihmisestä.

- - Jos on jotain alkoholi- tai peliongelmaa - -

Lapsiin liittyvissä syissä nousi esiin lapsen sairastuminen tai jotenkin hankala tilanne lapsen kanssa.

Vauva-arjessa esikoisen syntymän jälkeen kun kaikki on uutta ja kuukausia kestävä paha koliikki päällä

- - lapsen kanssa ei muuten vaan onnistu eläminen.

Varsinkin jos lapsi nukkuu huonosti tai jos on jokin sairaus, joka vaikuttaa "normaalia" elämää. Silloin kun pitää tasapainotella perhe- ja työelämän välissä.

Kaikki eivät osanneet eritellä tiettyjä elämäntilanteita, joissa vertaistuki on tarpeellista.

Näistäkin vastauksista kuitenkin kumpusi se, että tarpeen taustalla on jokin syy tai tarve.

Ainakin nuo kahvilat on hyviä tuomaan uusia suhteita lapsille ja varmaan aikuisillekin ja semmosta sisältöä ja tekemistä päiviin. Kai se on ihan tarpeesta ja

omasta kokemuksesta kiinni milloin sitä tarvii. Osa voi selvitä rankoistakin asioista yksin, mutta toiset voi tarvita vähempäänkin jonkinlaista tukea.

- - Riippuu varmaan ihan sietokyvystä, että paljonko jaksaa ja kestää.

Ainakin tarvitaan jokin syy tai motivaattori, että miksi sitä tarvii tai miksi mennä. Että elämäntilanteissa jotka synnyttävät jonkin tarpeen

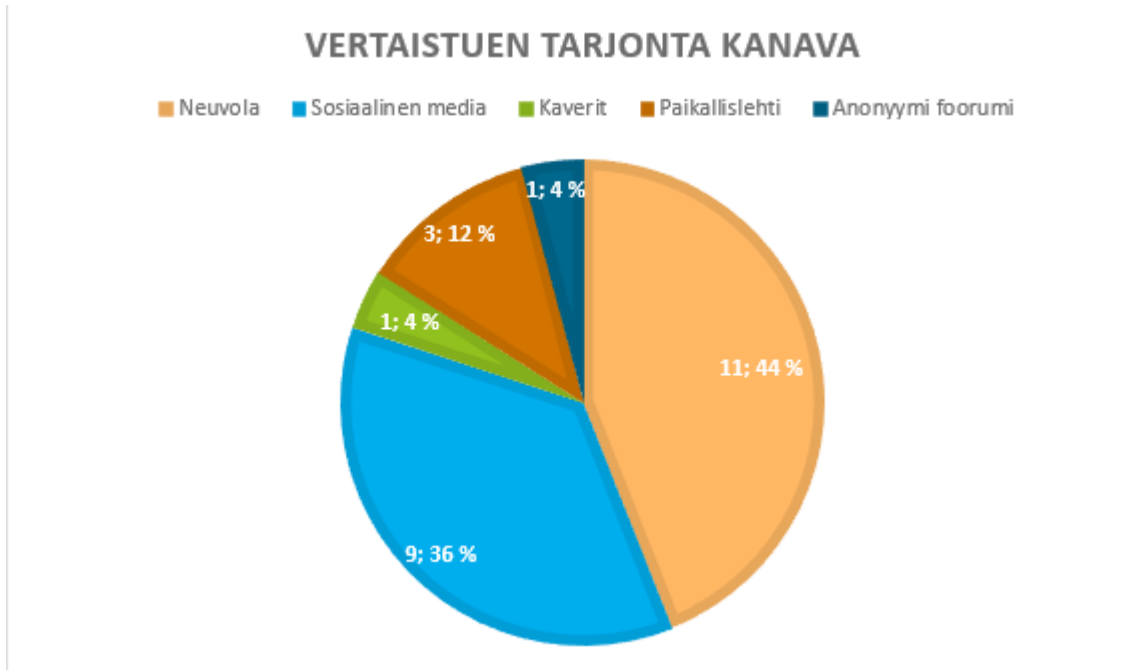
Uusissa, vaikeissa, hämmetävissä tilanteissa. Elämän mullistuessa suuresti tai pienesti, niin kyllä keskusteleminen asiasta aina auttaa.

Kaikkien vastaajien mielestä vertaistuki ei aina tarvitse edes syytä. Osa vastaajista sanoi, että esimerkiksi vanhemmuudessa vertaistukea tarvitsee ihan sinne asti, että lapsi on aikuinen. Moni oli sitä mieltä, että isät tarvitsevat vertaistukea kaikessa isyyteen liittyvässä asiassa. Suurimmassa osassa vastauksia kuitenkin kumpusi jokin ongelma tai syy, joka nousee vanhemmasta itsestään, vanhemmuudesta tai lapsesta.

8.3 Isien ajatuksia vertaistuen tarjonnan kanavista ja omasta vertaistuen tarpeesta

Kyselyn kolmas osio koostui kolmesta vertaistukeen liittyvästä kysymyksestä. Kysymyksissä oli valmiit vastausvaihtoehdot.

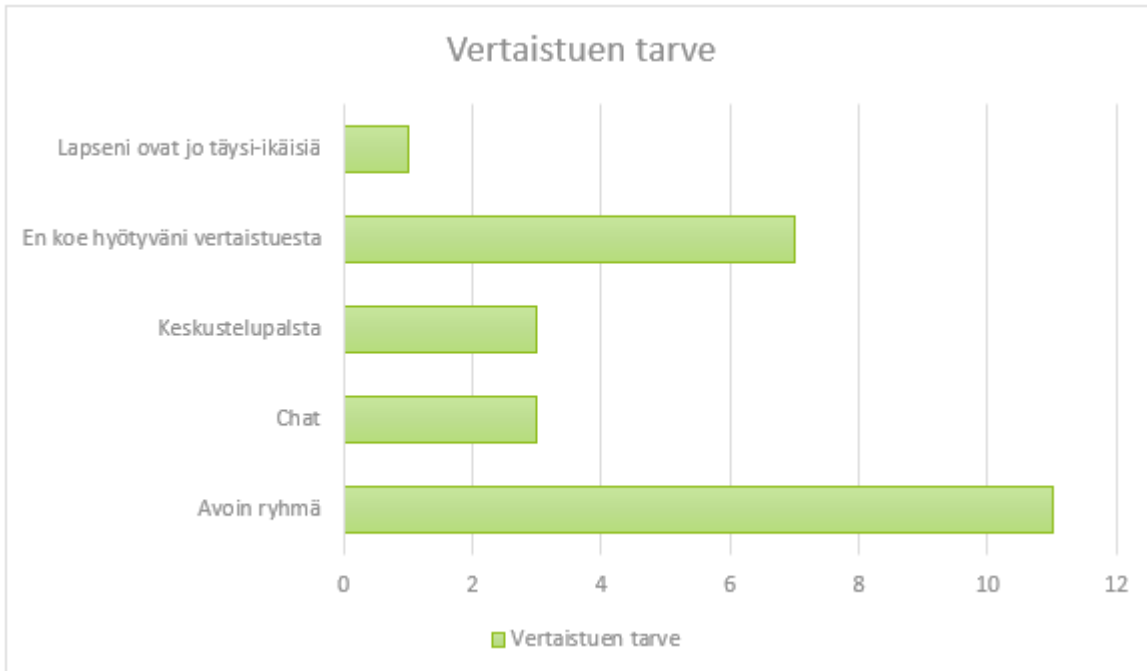
Osion ensimmäinen kysymys koski, sitä mikä on paras kanava vertaistuen tarjontaan eli toisin sanoen mitä kautta tietoa vertaisryhmistä olisi parasta levittää. Kysymykseen vastasi 25 isää. Kysymyksessä oli annettu valmiita vastausvaihtoehtoja, jotka olivat paikallislehti, neuvola, sosiaalinen media, mainokset (esim. ilmoitustaulu) ja lisäksi ieseille annettiin mahdollisuus lisätä oma vastausvaihtoehto.

Kuva 2. Vertaistuen tarjonta (Riihimäki, 2023).

Isien ajatuksia vertaistuen tarjonta kanavasta on havainnoimassa kuva 2. Kukaan vastaajista ei pitänyt mainoksia tai ilmoitustaulua parhaimpana kanavana vertaistuen tarjontaan, joten sitä ei ole merkittynä kuvioon. Parhaimpana kanavana pidettiin neuvolaa, jonka valitsi 11 vastaajaa. Toiseksi parhaimpana pidettiin sosiaalista mediaa, jonka valitsi yhdeksän isää. Kolmantena oli paikallislehti, jonka valitsi kolme vastaajaa. Vastaajat lisäsivät myös kaksi omaa vastausvaihtoehtoa, kaverit ja anonyymi foorumi.

Osion toisessa kysymyksessä kysyttiin, minkä kaltaisesta vertaistuesta vastaajat kokisivat hyötyvänsä parhaiten. Vastauksia tuli 25. Kysymykseen oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Vaihtoehdot olivat avoin ryhmä (saa osallistua, kun haluaa ja ehtii), suljettu ryhmä (ilmoittautumista vaativa), chat, keskustelupalsta, en koe hyötyväni vertaistuesta, lapseni ovat jo täysi-ikäisiä.

Kuva 3 Vertaistuen tarve (Riihimäki, 2023).

Kuvasta 3 huomataan, että yksikään vastaajista ei kokenut hyötyvänsä suljetusta ryhmästä, joten se ei ole nähtävissä kuvassa. Eniten vastauksia tuli avoimeen ryhmään, josta kokisi hyötyvänsä 11 vastaajaa. seitsemän mielestä vertaistuesta ei ole heille hyötyä, yhden lapset ovat jo täysi-ikäisiä. Chatista ja keskustelupalstasta kokisi hyötyvänsä molemmista kolme vastaajaa. Karkeasti laskettuna siis kolmasosa vastaajista kokisi hyötyvänsä jonkinlaisesta vertaistuesta ja yksi kolmasosaa ei tarvitse vertaistukea tämänhetkisessä elämäntilanteessaan.

Kyselyn viimeinen kysymys koski, sitä ovatko isät etsineet tietoa netissä tai lähialueilla järjestettävästä vertaistuesta. Kysymykseen tuli 25 vastausta. Vastaajista 16 ei ole etsinyt tietoa järjestettävästä vertaistuesta ja yhdeksän on etsinyt tietoa järjestettävästä vertaistuesta.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tuloksista tulee myös ilmi, että 17 kyselyyn vastanneista isistä kokee, että he voisivat hyötyä vertaistuesta, mutta kuitenkin yli puolet isistä ei ole etsinyt tietoa lähialueilla tai verkossa järjestettävästä vertaistuesta. Pitkäsen (2021) mukaan miesten kynnys hakeutua avunpiiriin on tunnettu ongelma miestyön kentällä. Miesten on vaikea hakea apua ja kynnys avunhakemiselle on korkea, vaikka apu olisi miehelle hyödyllistä. Pitkäsen mukaan isille riittää yleensä se, että muut perheessä pärjäävät, vaikka he eivät itse pärjäisikään. Tosin opinnäytetyössä tehdyssä vertaistuen katsauksessa voidaan huomata myös se, että Etelä-Pohjanmaalla ei ylimalkaisesti ole edes tarjolla vertaistukea miehille tai isille. Pitkäsen (2021) mukaan kuitenkin nuoremmat miessukupolvet ovat alkaneet hakeutua enemmän avunpiiriin ja löytäneet myös verkossa toteutuvan vertaistuen ja avun. Kyselyyn vastaajista noin kaksi kolmasosaa oli 20–39-vuotiaita, joka sopii myös aiempiin havaintoihin aiheesta. Nuoremman sukupolven isät, 80- ja 90-luvulla syntyneet ovat alkaneet hakeutua enemmän vertaistuen piiriin ja myös kokevat hyötyvänsä vertaistuesta. Avunpiiriin hakeutumisen kynnys on jo valmiiksi korkea ja ongelma ei korjaannu sillä, että alueella ei järjestetä vertaisryhmiä.

Kekäle ja Eerola (2014, s. 22) kertovat, että 70- ja 80-luvulla vanhojen isyyden malleja alettiin kyseenalaistamaan ja alettiin siirtymään kohti modernia isyyttä. Tämä moderni isyys on havaittavissa myös vastaajien iässä, sillä ryhmiin osallistuneet isät ovat olleet 23, 25, 28, 29, 32, 33, 33, 36, 37, 46, 47, 47 ja 52-vuotiaita. Voidaan siis päätellä, että he ovat todennäköisesti tulleet isäksi noin 90-luvun jälkeen. Postmoderni isyys on lapsen elämään, hoitoon ja kasvatukseen osallistumista ja vanhemmuuden jakamista (Kekäle & Eerola, 2014, s. 20–24). Etäinen, auktoriteettinen elättäjä isä on jäänyt menneisyyteen ja isät osallistuvat lapsen elämään kokonaisvaltaisesti, joten on myös vertaistuki alkanut selkeästi ottamaan paikkaansa myös isien keskuudessa.

Moni vertaisryhmään osallistunut isä oli kuullut ryhmästä neuvolan tai sairaalan kautta. Lisäksi moni vastaaja oli sitä mieltä, että ensisijaisesti vertaisryhmistä kannattaa kertoa neuvolassa. Kuitenkin vastauksista ja mediasta kumpuaa se, että isät eivät ole yhtä paljon huomioituina neuvolassa. Vastaukset eivät antaneet yksiselitteistä vastausta sen suhteen kokevatko isät vertaistuen olevan aiheellista ennen vai jälkeen lapsen syntymän. Noin puolet olivat sitä mieltä, että vertaistuki on tärkeää jo raskausaikana, mutta myös puolet olivat sitä mieltä, että

vertaistuen ajankohta on tapauskohtaista. Vastauksista nousi esiin myös se, että isät eivät ymmärrä isäksi tulemistä ennen lapsen syntymää samalla tavalla kuin äidit, kuten vanhemmuuden roolimutoksessa asiaa käsiteltiin aiemmin opinnäytetyön teoriassa. Sanerin (2022) mukaan äitiä on tukemassa myös maailman paras neuvolajärjestelmä. Äideillä on usein myös parempi tukiverkosto äitiyden tukemiseen sekä valmennettu isä, joka tukee niin äitiä kuin lasta. Sanerin mielestä asia ei kuitenkaan ole näin, vaan miestyössä hän usein kuulee iseilta kommentteja siitä, että on vain pakko jaksaa, vaikka ei jaksaa. Eräs vastaaja myös kertoi, että ei aina osallistunut neuvolakäynteihin, koska ei kokenut tulevansa siellä osallistetuksi. Neuvola näyttää silti vastauksien perusteella olevan silti paras kanava avun tarjoamiseen, vaikka sitä kritisoidaan paljon isien huomioimisessa.

Vastaajien kokemukset olivat toisistaan eroavia. Kuitenkin voidaan huomata, että ryhmiin on osallistuttu uusissa elämäntilanteissa, olivat ne sitten positiivisia kuten lapsen syntymä tai hankalampia, kuten lapsen sairastuminen. Yksi vastaaja kertoi menneensä enemmän puhtaasta mielenkiinnosta, mutta hänelläkin on ollut uusi elämäntilanne toisen lapsen synnyttyä. Syyt ovat olleet laajoja, osa on yleismaallisempia kuten tuki vanhemmuuteen, isyyteen, parisuhteeseen ja osa on ollut yksityiskohtaisempia kuten tietty sairaus. Vertaistukiryhmiä löytyy onneksi moneen eri lähtöön. Uusi elämäntilanne, oli se sitten positiivinen tai negatiivinen, on selkeästi ollut vastaajien yhteinen motivoiva tekijä osallistua vertaistukiryhmiin. Vertaistukea pidettiin myös tärkeänä asiana, oli se sitten arkista läheisiltä saatua tai järjestettyä kuten ryhmissä.

10 POHDINTA

Tutkimuskysymykset saivat mielestäni vastauksen. On kuitenkin erilaista tutkia kokemusta, kuin muita tutkimuskohteita. Kokemuksiin ja vastaajien omiin ajatuksiin perustuvat vastaukset vertaistuesta, ovat nimenomaan ajatuksiin ja kokemuksiin perustuvia vastauksia. Kuitenkin vastaukset mukailivat sitä yleistä linjaa, mitä miesten vertaistuesta ja vertaistuesta tiedetään aiemman tiedon ja tutkimustiedon mukaan.

10.1 Opinnäytetyö

Opinnäytetyö oli prosessina hyvin eläväinen. Aivan alussa tuli myös suuria muutoksia suunnitelman teon jälkeen, joten suunnitelma ei vastaa paljoltikaan lopullista työtä. Teorian kirjoittaminen oli mielenkiintoista ja teoriaa pystyi peilaamaan siihen mitä sosionomin opinnoissa on opittu ja mitä itse tietää aiheesta jo valmiiksi. Opinnäytetyöprosessin aikana opin tiedon hankintaa, itsensä johtamista ja tutkimuksen tekoa. Opinnäytetyön tekemisessä auttoi vertaistuki toiselta opiskelijalta, joka teki myös työtään yksin. Oli helpompi pohtia yhdessä ongelmakohtia molempien opinnäytetöissä ja saada uutta näkökulmaa ja mielipiteitä. Vuoren (i.a.-b) mukaan hyvä tutkija reflektoi itseään tutkimuksen eri vaiheissa ja on rehellinen, huolellinen ja tarkka. Reflektointia on tehty paljon opinnäytetyöprosessin kanssa. Huolellisuutta, rehellisyyttä ja tarkkuutta on käytetty aineiston analyysissa, teoriassa ja plagioinnin välttämiseksi. Tiedon alkuperäinen tekijä on nähtävissä tekstiviitteissä ja lähdeluettelossa.

Opinnäytetyöstä voisi hyötyä Etelä-Pohjanmaan alueella toimivat kolmannen sektorin toimijat, jotka järjestävät vertaisryhmiä. Opinnäytetyöstä on aistittavissa, että usea isä alueella kokee tarvitsevänsä vertaistukea. Etenkin jos Saarikallio-Torpin ja Haatajan (2016, s. 80–82) tieto pitää myös tämän uudistuksen myötä paikkansa, että perhevapaiden uudistus lisää aina vapaille jäävien isien määrää, joka puolestaan tarkoittaa vertaistuen tarvitsijoiden kasvua.

10.2 Kyselylomake

Yksi kysymys oli kaksiosainen, mikä ei ole suositeltavaa ja täten vastauksia ei tullut yhtä paljon ainakaan ensimmäiseen kysymykseen. Osa vastaajista vastasi kyselylomakkeeseen pidemmin kuin toiset. Tarkempia vastauksia voi saada lisäämällä kysymyksiä, mutta en koe

sitä järkeväksi sähköisellä kyselylomakkeella, vaan tällöin tulisi tehdä haastatteluita. Kysymysten vastausmäärät vaihtelivat, mutta vastauksia tuli 13–25 kysymystä kohden. Vastausten luotettavuutta voidaan siis tarkastella tapauskohtaisesti, sillä vastaaminen ei ollut pakollista kuin yhteen taustakysymykseen. Kokemuksesta kertoi keskimäärin 13 vastaajaa ja omista ajatuksistaan vaihdellen noin 24 vastaajaa.

Laadulliseksi tutkimukseksi 25 vastausta on hyvä määrä, mutta voidaan myös katsoa asiaa siten, että 13–25 vastaajaa suhteutettuna koko Etelä-Pohjanmaan iseihin. Opinnäytetyö ei siis anna kattavaa katsausta koko Etelä-Pohjanmaan isien tilanteesta ja ajatuksista. Kuitenkin vastaukset mukailivat aiempaa tietoa vertaistuesta, joten suuremmalla joukolla vastaukset eivät olisi välttämättä vaihdelleet yhtä paljon.

13 vastaajaa oli osallistunut johonkin vertaistukiryhmään, mutta vastauksista voidaan päätellä, että osa vastanneista on osallistunut molemmille vanhemmille tarkoitettuihin ryhmiin. Vastauksista voi myös huomata, että osa on osallistunut ryhmiin Etelä-Pohjanmaan ulkopuolella, joten vastaukset eivät täysin pohjautu isien vertaistukiryhmiin. Pääosassa olivat kuitenkin kokemukset ja ajatukset.

10.3 Jatkotutkimus

Jatkotutkimuksen osalta voisi olla suositeltavaa tehdä toiminnallinen opinnäytetyö isien vertaisryhmästä. Vastauksen mukaan, kuitenkin moni isä kokisi hyötyvänsä vertaistuesta. Ehkä isien ryhmien vähyys johtuu osallistujamäärästä, rahasta tai muista syistä. Ainakin tekemällä toiminnallisen opinnäytetyön, jossa järjestettäisiin ryhmä saataisiin tietää, johtuuko ryhmien vähyys siitä, että osallistujia ei ole. Ainakin Seinäjoen alueella on joitain vuosia aiemmin pidetty opinnäytetyönä Järjestötalolla tällainen ryhmä, mutta olisi kannattavaa pitää ryhmiä myös muualla Etelä-Pohjanmaalla, koska katsauksessa tuli ilmi, että kantakaupungin alueella on joitain ryhmiä, mutta muualla Etelä-Pohjanmaalla ei ole.

LÄHTEET

- Aulasmaa, M. (21.3.2017). *Miksi isät eivät käytä enemmän perhevapaita? – Katso tästä tärkeimmät syyt.* Yle. <https://yle.fi/a/3-9516703>
- Berg, M. (25.1.2012). *Suomalainen perhe. Perheen modernisaatio murroksessa?* Tilastokeskus. https://www.stat.fi/ajk/tapahtumia/2012-01-25_tkpaiva_berg.pdf
- Brockman, H. (25.1.2011). *Pesänrakennusvietti saattaa yllättää odottajan: ”Meillä ei ole koskaan aikaisemmin ollut näin siistiä!”.* Vau. <https://www.vau.fi/lifestyle/hyvinvointi/odottajarakentaa-pesaa/>
- Danielsbacka, M., & Tanskanen, A. (2021). Ylisukupolviset suhteet 2000-luvun Suomessa. Teoksessa J. Ilmakunnas, & A. Lahtinen. (toim.), *Perheen jäljillä. Perhesuhteiden moninaisuus Pohjolassa 1400–2020* (s. 291–317). Vastapaino.
- Duunitori. (29.9.2022). *Johtaminen voi vaikuttaa suoraan isien perhevapaiden käyttöön – katso vinkit isäystävälliseen johtamiseen.* <https://duunitori.fi/tyoelama/mib-isaystavallinen-johtaminen>
- Eduskunta. (1.10.2021). *Mikä laki kielsi lapsen ruumiillisen kurituksen?* <https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/tietopalvelulta-kysytya/Sivut/mika-laki-kielsi-lapsen-ruumiillisen-kurituksen.aspx>
- Eduskunta. (2.9.2014). *Täysistunnon pöytäkirja 73/2014 vp.* <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=PTK+73/2014+ke+p+2>
- Eduskunta. (22.6.2022). *Eduskunta hyväksyi vanhemmuuslain.* https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/Vanhemmuuslaki_hyvaksyminen_22062022.aspx
- Eerola, P., & Mykkänen, J. (2014). Isyyskokemusten jäljillä. Teoksessa P. Eerola, & J. Mykkänen. (toim.), *Isän kokemus* (s. 7–18). Gaudeamus.
- Ensi- ja Turvakotien liitto. (i.a.). *Vanhemmuus.* <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammattilaiselle/vanhemmuus/#odotusaika>
- Eräranta, K. (2007). Olevasta tekijäksi? Psykososiaalinen tieto isän määrittäjänä. Teoksessa J. Vuori, & R. Nätkin. (toim.), *Perhetyöntieto* (s. 83–105). Vastapaino.
- FinFami Eteläpohjanmaan ry. (i.a.). *Virta – ryhmä vanhemmille, joiden nuori oireilee psyykkisesti.* <https://www.finfamiep.fi/virta/>

- Golding, K. (2014). *DDP-käsikirja. Hoitava kiintymys – terapeutin vanhemmuus. Turvattu muutta ja traumaa kokeneiden lasten ja nuorten kasvun tukeminen. Käsikirja kasvattajille ja ammattilaisille*. PT-kustannus.
- Heikkinen, H., Tynjälä, P., & Jokinen, H. (2012). Vermeä teoreettiset perusteet ja toimintaperiaatteet. Teoksessa H. Heikkinen, H. Jokinen, I. Markkanen, & P. Tynjälä. (toim.), *Osaaminen jakoon*. Vertaisryhmämentorointi opetusalailla. PS-kustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (1997). *Tutki ja kirjoita*. Tammi.
- Hyvä kysymys. (22.1.2020) *Väestöliiton maksuttomat palvelut parisuhdekysymyksiin*. <https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/vaestoliiton-maksuttomat-palvelut-parisuhdekysymyksiin/>
- Hyvä kysymys. (i.a.). *Perhepulma-chat*. <https://www.hyvakysymys.fi/paivystyschatti/perhepulma-chat/>
- Ijäs, K. (2009). *Arvot asuvat kotona. Ajatuksia perhearvoista*. Kirjapaja.
- Isyyslaki 11/2015. (13.2.2015). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150011>
- Itla. (i.a.). *Lapsiperheköyhyys datana*. <https://itla.fi/lapsiperhekoyhyys-datana/>
- Jallinoja, R. (2006). *Perheen vastaisuus. Familistista käännettä jäljittämässä*. Gaudeamus.
- Jallinoja, R. (2014). Teoria universaalista perheestä. Teoksessa R. Jallinoja, H. Hurme, & K. Jokinen. (toim.), *Perhetutkimuksen suuntauksia* (s. 18–34). Gaudeamus.
- Jantunen, E. (2008). *Osalliseksi tuleminen – masentuneiden vertaistukea jäsentävä substantiivinen teoria*. Diakonia ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia A 18. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-041-3>
- Jokinen, K. (2014). Perhekäytäntöjen sosiologia. Teoksessa R. Jallinoja, H. Hurme, & K. Jokinen. (toim.), *Perhetutkimuksen suuntauksia* (s. 167–191). Gaudeamus.
- Juhila, K. (i.a.). *Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet*. Tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>
- Järjestötaalo. (i.a.) *Ajankohtaista*. <https://www.jtalo.fi/ajankohtaista/>
- Kananen, J. (2017). *Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

- Katajisto, K., Laitinen, A., & Lappeteläinen, H. (2020). *Isätyökirja*. Isän näköinen-hanke. <https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2021/11/Isatyokirja.pdf>
- Kekkonen, M., Lilja, J., & Nieminen, K. (2013). *Isätietoa*. Lahden ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63888/Isatietoa_opas_Kekkonen_Lilja_Nieminen.pdf?sequence=2
- Kekäle, J., & Eerola, P. (2014). Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa P. Eerola, & J. Mykkänen. (toim.), *Isän kokemus* (s. 19–31). Gaudeamus.
- Kela. (22.2.2023). Kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit. <https://www.kela.fi/kuntoutus-ja-sopeutumisvalmennuskurssit>
- Kelola, K. (5.12.2022). ”Erilaisuutta kohtaan ollaan hyväksyvämpiä” – Suomalaisten arvot eivät ole koventuneet vaan pehmenneet, sanoo professori. Apu. <https://www.apu.fi/artikkelit/suomalaisten-arvot-ovat-pehmenneet-professori-heikki-ervasti>
- Keltikangas-Järvinen, L. (2012). *Pienen lapsen sosiaalisuus*. WSOY.
- Kielitoimiston sanakirja. (2022). *Individualismi*. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/individualismi?searchMode=all>
- Kohonen, I., Kuula-Luumi, A., & Spoof, S. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen arviointi Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarviointin_ohje_2019.pdf
- Koppa. (28.10.2021). *Laadullinen tutkimus*. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Käpy ry. (i.a.). *Vertaistukiryhmät*. <https://kapy.fi/surevalle/vertaistukiryhmat/>
- Lakeuden Omaishoitajat ry. (i.a.). *Oivaltajat*. <https://www.lakeudenomaishoitajat.fi/oivaltajat-hanke/>
- Lastensuojelu.info. (i.a.). *Kannustava kasvat*. <https://www.lastensuojelu.info/vanhemmuus-ja-parisuhde/kannustava-kasvat/>
- Leinonen, R. (12.12.2018). *Sisällöanalyysi*. Spoken. <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>
- Lähteenmäki, M., & Neitola, M. (2014). Isien tukiverkostot vauvaperheissä. Teoksessa P. Eerola, & J. Mykkänen. (toim.), *Isän kokemus* (s. 65–74). Gaudeamus.
- Malaty, N. (2018). *Ei äitimateriaalia*. Reuna oy.

- Mankki, L. (2013). *Familismi ideologiana ja yhteiskuntapoliittisena kysymyksenä*. Academia. https://www.academia.edu/12263333/Familismi_ideologiana_ja_yhteiskuntapoliittisena_kysymyksen%C3%A4
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Ilmajoen paikallisyhdistys ry. (i.a.). *Isä-lapsi-toiminta*. <https://ilmajoki.mll.fi/perhetalo-aurinkoinen/isa-lapsitoiminta/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lapuan paikallisyhdistys ry. (i.a.). *Perhekahvila*. <https://lapua.mll.fi/alisivu2/muksukirppis/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Peräseinäjoen paikallisyhdistys ry. (i.a.). <https://www.mll.fi/yhdistykset/mannerheimin-lastensuojeluliiton-peraseinajoen-paikallisyhdistys-ry/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjanmaan piiri. (i.a.). *Paikallisyhdistykset*. <https://pohjanmaanpiiri.mll.fi/perheillejanuorille/paikallisyhdistykset/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Seinäjoen paikallisyhdistys ry. (i.a.). *Perhetalo Kivirikko*. https://seinajoki.mll.fi/perhetalo_kivirikko/
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (12.4.2019). *Vanhemmuus ja kasvatus*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (i.a.). *Lapsen ja vanhemman kiintymyssuhde*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-vanhemman-varhainen-vuorovaikutus/lapsen-ja-vanhemman-kiintymyssuhde/>
- Maunula, K. (2.8.2022). *Riittävän hyvä vanhemmuus riittää*. Mieli. <https://mieli.fi/asiantuntija-haastattelut/riittavan-hyva-vanhemmuus-riittaa/>
- McLeod, S. (2018). *Mary Ainsworth. The strange situation. Attachment styles*. Simply psychology. <https://www.simplypsychology.org/mary-ainsworth.html>
- Mieli. (4.8.2022). *Vanhemmuustaidot*. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielen-terveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/vanhemmuustaidot/>
- Miessakit ry. (26.1.2023). *MASI*. Instagram. <https://www.instagram.com/p/Cn33WHcljrF/>
- Miessakit ry. (i.a.). *Isyyden tueksi/ISÄluuri*. <https://www.miessakit.fi/toimintamuodot/isyyden-tueksi/>
- Mikkonen, I., & Saarinen, A. (2018). *Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla*. Tietosanoma.

- Nimettömät alkoholistit. (i.a.). *12 askelta*. <https://www.aa.fi/index.php?type=0&id=38&pageid=38>
- Närvi, J. (2018). *Isä hoitaa – vai hoitaako? Väestökyselyn ja haastattelujen tuloksia isien perhevapaiden käytöstä*. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. <https://core.ac.uk/download/pdf/153793833.pdf>
- Pekkarinen, E., & Miettinen, K. (2021). *Yhdenvertaisuus pandemian ajassa. Lapsiasiavaltuutetun vuosikertomus 2021*. Lapsiasiavaltuutettu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-036-9>
- Pitkänen, I. (24.2.2021). *Kysyntää ja kynnystä – miesten, isien ja poikien tuen haasteet poikkeusarjessa*. Miessakit ry. <https://www.miessakit.fi/2021/02/24/kysyntaa-ja-kynnysta-miesten-isien-ja-poikien-tuen-haun-haasteet-poikkeusarjessa/>
- Puranen, T. (i.a.). *Riittävän hyvä vanhemmuus*. Tukiliitto. <https://www.tukiliitto.fi/tukiliitto-ja-yhdistykset/kehittamistoiminta/moninaisia-perheita/moninaisista-perheista-lahi-ihmisille/riittavan-hyva-vanhemmuus/>
- Pylkkänen, A. (2008). Miten oikeus määrittelee perheen? Teoksessa E. Sevón, & M. Notko. (toim.), *Perhesuhteet puntarissa* (s.71–92). Palmenia.
- Päihdelinkki. (13.1.2022). *Vertaistukiryhmät*. <https://paihdelinkki.fi/fi/mista-apua/vertaistukiryhmat>
- Rauhalampi, I. (30.5.2018). *Kyllä, olemme itsekeskeisiä, mutta emme omasta syystämme*. Yle. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/05/30/kylla-olemme-itsekeskeisia-mutta-emme-omasta-syystamme>
- Rusanen, E. (2011). *Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys*. Finn lectura.
- Saarikallio-Torp, M., & Haataja, A. (2016). Isien vanhempainvapaiden käyttö on yleistynyt. Ketkä isistä käyttävät vapaita ja ketkä eivät? Teoksessa A. Haataja, L. Airio, M. Saarikallio-Torp, & M. Valaste.. (toim.), *Laulu 573 566 perheestä. Lapsiperheet ja perhepolitiikka 2000-luvulla* (s. 80–115). Kela. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/163822/Laulu_573566_perheesta.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Saarikallio-Torp, M., & Miettinen, A. (11.12.2021). *”Isä on aina yhtä tärkeä kuin äiti, kaikessa” – Isyysvapaata käyttää yhä monipuolisempi joukko isiä*. Kela. <https://tutkimusblogi.kela.fi/arkisto/6233>
- Salminen, V. (2017). Avioliitto ja perhe: arvot ja todellisuus. Teoksessa M. Hytönen. (toim.), *Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 127* (s. 147–170). Suomen evankelis-luterilainen kirkko. https://evl.fi/documents/1327140/45652999/Veli-Matti+Salminen_Avioliitto+ja+perhe_arvot+ja+todellisuus.pdf/25a530f3-fc7e-83cd-718f-d4bf288f0d60

- Saneri, I. (21.12.2022). *"Pakko se on vaan jaksaa!"*. Miessakit ry. <https://www.miessa-kit.fi/2022/12/21/pakko-se-on-vaan-jaksaa/>
- Sarkkinen, H., Kiuru, K., & Blomqvist, T. (12.11.2021). *1,3 miljoonaa tapaa olla isä*. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://stm.fi/-/1-3-miljoonaa-tapaa-olla-isa>
- Savikuja, T. (2021). Vertaistoiminta ja sosiaalinen valmennus – apua ja tukea OCD-henkilöille. Teoksessa S. Leppämäki, & T. Savikuja. (toim.), *Pakko-oireet ja OCD* (s. 201–209) (2., uudistettu painos). PS-kustannus.
- Seinäjoen seurakunta. (i.a.-a) *Perhekerho*. <https://www.seinajoenseurakunta.fi/perhekerho>
- Seinäjoen seurakunta. (i.a.-b). *Ekavauvakerhot*. <https://www.seinajoenseurakunta.fi/lapset-ja-perheet/ekavauvakerho>
- Sinkkonen, J. (2018). *Kiintymyssuhteet elämänkaareissa*. Duodecim.
- Suomi.fi. (9.1.2023). *Tietoa rekisteröidystä parisuhteesta*. <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/parisuhde-ja-perhe/parisuhde/opas/tietoa-eri-parisuhdemuodoista/tietoa-rekisteroidysta-parisuhteesta>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (11.1.2023). *Vertaisryhmätoiminta*. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/vertaisryhmatoiminta>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (i.a.). *Perhevapaiden käyttö ja kustannukset*. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/perheet-ja-vanhemmuus/perhevapaiden-kaytto-ja-kustannukset>
- Tilastokeskus. (2022). *Isät tilastoissa 2022*. <https://www.stat.fi/tup/poimintoja-tilastovuodesta/isat-tilastoissa.html#tyollisyys>
- Tilastokeskus. (i.a.). *Perhe*. <https://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>
- Trogen, T. (2021). *Ilo olla yhdessä. Positiivisen vanhemmuuden voima*. Kirjapaja.
- Tukiliitto. (i.a.-a). *Vertaistuki*. <https://www.tukiliitto.fi/toiminta/perheet-ja-vertaistuki/vertaistuki/>
- Tukiliitto. (i.a.-b). *Tukiliiton vertaispuhelin vanhemmille*. <https://www.tukiliitto.fi/toiminta/perheet-ja-vertaistuki/vertaispuhelin/>
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Törrönen, M. (2012). *Onni on joka päivä. Lapsiperheen arki ja hyvinvointi*. Gaudeamus.

- Valtioneuvosto. (10.12.2019). *Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta*. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-808-3>
- Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. PS-kustannus.
- Vinberg, J. (27.5.2022). *Lapsiperheköyhyys vaikuttaa lapsen perusturvallisuuteen: ”Loppukuusta on vaikea saada ruokaa”*. Lapsen oikeudet. <https://www.lapsenoikeudet.fi/blogi/lapsiperhekoehyys-vaikuttaa-lapsen-perusturvallisuuteen/>
- Vuori, J. (i.a.-a). *Laadullinen sisällöanalyysi*. Tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sislonanalyysi/>
- Vuori, J. (i.a.-b) *Tutkimusetiikka ihmistieteissä*. Tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>

LIITTEET

Liite 1. Isien kokemus vertaistuesta kyselylomake

Liite 1. Isien kokemus vertaistuesta kyselylomake

Isien kokemus vertaistuesta

OSIO 1

Kyselylomakkeen tarkoitus on kartoittaa eteläpohjanmaalaisten isien kokemusta ja ajatuksia vertaistukiryhmistä sekä isien vertaisryhmien tarvetta Eteläpohjanmaalla. Vastaaminen tapahtuu anonymina. Tutkimus tehdään opinnäytetyötä varten. Voit ohittaa ensimmäisen osion, jos et ole osallistunut isien vertaisryhmään. * merkatut kysymykset ovat pakollisia. Voit vastata haluamiisi kysymyksiin. Pääset seuraavalle sivulle alareunassa olevasta Seuraava painikkeesta. Sivuja on kolme.

Ikä? *

Oletko osallistunut johonkin isien tai vanhempien vertaisryhmään? (Esimerkiksi fyysisesti kokoontuva ryhmä tai anonymi chat palsta)

Kyllä

Ei

Millaiseen vertaisryhmään?

Avoin ryhmä

Suljettu ryhmä (ilmoittautumista vaativa)

Chat

Keskustelupalsta

Muu

Mikä taho oli ryhmän tarjoajana?

Mistä sait kuulla isien vertaisryhmästä?

Millainen elämäntilanne sinulla oli, kun osallistuit isien vertaisryhmään?

Koetko, että ryhmästä oli hyötyä sen hetkiseen elämäntilanteeseesi?

Koetko, että olet saanut riittävästi vertaistukea? Kuvaile, millaista vertaistuki on ollut.

OSIO 2

Omia ajatuksiasi isien vertaistuesta

Voit vastata, vaikka et olisi osallistunut vertaisryhmään.

Koetko vertaistuen olevan aiheellista isille jo ennen lapsen syntymää vai lapsen syntymän jälkeen?

Koetko vertaistuen olevan tarpeellista?

Millaisissa elämäntilanteissa koet isien hyötyvän vertaistuesta?

OSIO 3

Vertaistuen tarjoaminen

Mikä kanava sopii parhaiten vertaistuen tarjontaan?

Paikallislehti

Neuvola

Sosiaalinen media

Mainokset (esim. ilmoitustaulu)

Muu

Minkä kaltaisesta vertaistuesta kokisit hyötyväsi eniten?

Avoin ryhmä (saa osallistua, kun haluaa ja ehtii)

Suljettu ryhmä (Ilmoittautumista vaativa)

Chat

Keskustelupalsta

En koe hyötyväni vertaistuesta

Lapseni ovat jo täysi-ikäisiä

Oletko etsinyt tietoa lähialueilla tai netissä järjestettävästä vertaistuesta itselle?

Kyllä

En